

Doorgrond, o God, mijn hart 2

"Een kwartiertje voor God" 5

Vloeken en tieren 6

Kerken die leeglopen? 7

Dorpskerkenbeweging 9

Nashville verklaring

Nu, een paar weken na de verschijning van deze verklaring is het stof neergedaald. Ofbeter, de scherven worden bij elkaar geveegd. En scherven zijn er vele.

DOOR
DS. ARJEN VAN DER
SPEK, ZWARTSLUIS

Mocht u het gemist hebben even een samenvatting.

De Nashville verklaring is een door orthodoxe predikanten vertaalde tekst uit de VS over homoseksualiteit en gender. Deze is door ruim 200 predikanten uit orthodoxe hoek ondertekend. Daarin wordt stelling genomen tegen de acceptatie van een homoseksuele levensverbintenis binnen de Kerk. Tot nu toe mocht men in die kringen wel homo zijn, maar het niet in de praktijk brengen. De neiging op zich wordt al zondig genoemd. En de suggestie wordt gewekt dat het genezen kan worden.

Kwalijk

Ik heb de verklaring nu een paar keer in zijn geheel gelezen en ik vind het om verschillende redenen kwalijk dat deze zo is opgesteld. Het lijkt alsof er maar één manier is om de Bijbel te lezen en dat elke andere manier per definitie niet goed is. Daarnaast is de verklaring voor al diegenen in orthodoxe kringen met homoseksuele gevoelens een reden om in complete verwarring te raken. Want alleen al hun gevoel is een zondig gevoel. In een mondelinge toelichting - een dag na verschijning - werd er al wat scherpte afgehaald,

HET LIJKT ALSOF ER MAAR ÉÉN
MANIER IS OM DE BIJBEL TE LEZEN
EN DAT ELKE ANDERE MANIER PER
DEFINITIE NIET GOED IS.

De verhalen van de mannen en vrouwen die jarenlang geworsteld hebben met hun homoseksuele gevoelens en zich door meerdere kerken afgewezen voelden, zijn legio.

want je zou het wel mogen zijn, maar het niet mogen doen. Maar ondertussen staat het er wel zo en het heeft voor veel beroering gezorgd.

Debat op scherp

De verhalen van de mannen en vrouwen die jarenlang geworsteld hebben met hun homoseksuele gevoelens en zich door meerdere kerken afgewezen voelden, zijn legio. Sommigen probeerden met bidsessies en dui-veluitdrijvingen van hun geaardheid af te komen en zijn daardoor in diepe depressies beland. Velen raakten het geloof kwijt. John Lapré uit Genevuiden schrijft daar een treffend boekje over. Alleen al daarom snap ik deze verklaring niet. Dit

helpt niet en zet het debat op scherp. Ik kan me niet voorstellen dat iemand met homoseksuele gevoelens zich nu pastoraal serieus genomen zal voelen. Ik snap ook niet wat de mannenbroeders denken te bereiken met deze verklaring. Wat ik vrees dat ze er wel mee bereiken en hebben bereikt? Dat de Kerk in het algemeen in een kwaad daglicht wordt gesteld. Ook dat het OM onderzoek gaat doen naar de strafbaarheidsstelling van deze verklaring.

Regenboogvlaggen

Inmiddels zijn meerdere onder-tekenaars zo geschrokken van de commotie dat ze zich hebben teruggetrokken. En anderen haastten zich te melden dat de tekst niet zo scherp moet worden gelezen of dat bepaalde

passages bij nader inzien niet geschreven hadden moeten worden. Daarmee wordt de verwarring alleen maar groter, want het ene moment wordt beweerd dat deze verklaring voluit Bijbels is en wordt elke andere uitleg als zondig bestempeld. Het andere moment blijkt het toch anders te liggen. Het ene moment wordt beweerd dat homofilie een gerichtheid is (en dus een keuze), het andere moment wordt schoorvoetend aangegeven dat het een aangeboren geaardheid is. En dan is de vraag toch weer: Is het van God of niet?

De Nashville verklaring is in die zin geen goede bijdrage aan het gesprek. Aan de andere kant zagen we ook gebeuren dat op veel gemeentehuizen en kerken regenboogvlaggen wapperden.

Commentaar

Gebed

DOOR DS. DICK WOLTERS,
VOLLENHOVE

Hoe moet je commentaar leveren bij pijnlijke documenten en verhitte discussies die alleen verliezers kennen? Misschien is bidden wel het enige en beste wat je kunt doen. Ds. Johan Visser, een studiegenoot van mij en predikant in Amsterdam, schreef het volgende gebed dat ik met zijn toestemming overneem: 'Eeuwige God, Gij die volgens onze traditie geslacht noch gender bezit -Heilige, Enige, Unieke- geef ons alstUblieft even rust. De mensen vinden zoveel, maar ik ben zoekend, naar U en uw wijsheid. Ik bid U: denk aan alle homo's en transgenders en aan hun geliefden. Het is allemaal zo pijnlijk en vermoeiend voor hen. Ze lezen, horen, denken dat ze er eigenlijk niet hadden mogen zijn, als onbedoelde uitzonderingen in een door U vastbepaalde orde. Ze horen dat ze vooral pastoraal bejegend moeten worden, als de zwarte schapen van de kudde. Ik smeek U dat Gij hen laat weten dat Gij hun Herder zijt, met een staf die hen vertroost en hen in groene weiden en naar stille wateren leidt. Ik bid U: denk aan al die mannen (en vrouwen) die bezorgd zijn over de teloorgang van de ordening van het huwelijk en wat dat aan pijn en chaos geeft, die ongerust zijn dat ze hun overtuiging moeten opgeven. Ik heb met enkelen van hen op school gezeten en met anderen gestudeerd. Gij weet dat ze oprecht geloven dat ze moeten spreken, vanwege uw heiligheid en het heil van mensen. Ik bid U dat Gij hen laat weten dat Gij hun Herder zijt, en zij uw zwart-witte schapen. Ik bid U: denk aan uw kerk, die kwetsbare kudde van uw Zoon, verdeeld en dolend in de tijd. Wees Gij toch onze Herder en wijs ons een weg. Dat vraag ik U, in Naam van de Goede Herder, die nooit getrouwd is geweest en daarom de bruidegom van ons allen kan zijn. Amen'

Nog geen abonnee?

MAAK SNEL KENNIS!

Zie achterpagina

Jubeljaar Zuidwoldiger Zangavond

'Een jubeljaar!', zo luidt het thema van de Zuidwoldiger Zangavond. Dat thema is niet uit de lucht gegrepen, de zangavonden gaan namelijk hun 15e jaar in. Het Hardenbergs Christelijk Mannenkoor zingt - onder leiding van Nederlands bekendste dirigent Jan Quintus Zwart - de sterren van de hemel. Muzikale begeleiding komt van organist/pianist Ronald Ijmker.

Zondag 27 januari, 19.00 uur, Zuidwolde, Hervormde Kerk, gratis (collecte)

Orgel & marimba in WHZ-hal

De beste marimbaspeler van Nederland komt naar Lemelerveld. Hendrie Westra weet met maar liefst vier stokken tegelijk te musiceren. Organist André van Vliet begeleidt hem op sublieme manier. Westra is naast uitvoerend musicus ook werkzaam als slagwerkdocent. Reserveren: tel. 0572-371838, mail: adhuetink@gmail.com.

Zaterdag 2 februari, 15.00 uur, Lemelerveld, WHZ-hal, Grensweg 17, € 15, www.huetink-royalmusic.nl

Theaterweekend voor kids

Jaarlijks kunnen kinderen van 8 tot 12 jaar een weekend in de Lebuinuskkerk doorbrengen. Onder professionele begeleiding gaan ze aan de slag om van een bijbelverhaal een mooi theaterstuk te maken. Op zaterdag vindt de workshop plaats, op zondag wordt het theaterstuk opgevoerd voor familie, vrienden en bekenden.

2 februari, 9.30 - 21.00 uur, workshop, 3 februari, 8.30 - 12.00 uur, uitvoering theaterstuk, Lebuinuskkerk, Grote Kerkhof 38, Deventer

GZ niet ontvangen? Bel ons direct!

Wekelijks bellen ons abonnees die het GZ niet of pas op dinsdag ontvangen. Elke bezorgklacht geven wij door aan Sandd, die door hen serieus wordt behandeld. Is de Sandd-bezorger vrijdag geweest en hebt u het GZ niet ontvangen?

Bel dan direct naar Geke Brinkers: 0546 - 577475. Zij stuurt u dan vrijdagmiddag het GZ na, zodat u deze zaterdag alsnog ontvangt (via PostNL).

Licht op Lucebert

In 2018 verscheen de biografie van dichter en schilder Lucebert, geschreven door Wim Hazeu. Een mooie aanleiding om stil te staan bij het leven en werk van dit dubbeltalent. De nadruk zal liggen op zijn werk als dichter, hij stond bekend als 'de keizer der Vijftigers', een progressieve groep dichters die na de Tweede Wereldoorlog begon te experimenteren met vorm en inhoud. Op een thema-avond in Assen wordt gekeken en geluisterd naar beeldfragmenten en voordrachten van de dichter.

Donderdag 31 januari, 20.00 uur, Assen, De Bron, Einthovenstraat 28, info: ds. Peter van de Peppel, tel. 0592-344912

Verkoop Israël-producten Rijssen

Jeruël Rijssen wil dienstbaar zijn aan de evangelieverkondiging in Rijssen. Dit doet zij door verschillende activiteiten te organiseren, waaronder een gebedskring op maandagavond en één keer per 14 dagen een bijbelkring op vrijdagavond. Een derde activiteit van de Stichting is de verkoop van Israëlproducten, op de laatste donderdagmiddag van elke maand.

Donderdag 31 januari, 14.00 – 15.00 uur, Rijssen, Jeruël, Holterstraatweg 125

Tuschinski Trio speelt 'La vita è bella' in Deventer

Het prachtige concertprogramma 'La Vita è Bella' wordt uitgevoerd door het Tuschinski Trio in de Lebuinuskkerk te Deventer. Het is een verzameling van 'nieuwe en oude' filmcomponisten. Gecombineerd met filmthema's uit onder andere The Godfather, Les Misérables, Titanic en Lord of the Rings, vormen deze meesterwerkjes een perfecte combinatie van populaire filmthema's en in films vertegenwoordigde klassieke werken. Alle arrangementen met piano, sopraan en viool zijn speciaal voor het programma gemaakt.

Zondag 2 februari, 15.00 uur, Deventer, Lebuinuskkerk

Optreden Chr. Mannenkoor Steenwijk

De morgendienst van 3 februari van de Gereformeerde Kerk in Nijveen wordt opgeluisterd met een optreden van het Chr. Mannenkoor Steenwijk onder leiding van Marco Hoorn. Het koor, met 70 zangers, geniet grote bekendheid in Noord-Nederland en treedt veel op. Naast het optreden is er samenzang, met Arjan Kroes als begeleidende op het orgel. De algemene leiding en de meditatie liggen in handen van mevr. Liesbeth Winters uit Kraggenburg.

Zondag 3 februari, 10.00 uur, Nijveen, Geref. Kerk, Dorpsstraat 7

ISRAËL-AVOND?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

Doorgrond, o God, mijn hart

Ik ben het die harten en nieren doorzoek (Openbaring 2: 23)

DOOR DS. W. BAKKER, NIEUWEROORD - NOORDSCHESCHUT Reflectie. Bij veel opleidingen moet je

laten zien dat je goed kunt reflecteren. In een reflectieverslag kijk je kritisch naar je eigen handelen en schrijf je hierover. Je koppelt de praktijk naar de theorie en stelt een doel voor de volgende keer.

God onderzoekt

Maar ons zelfonderzoek kent zo zijn beperkingen en blinde vlekken. Hetzelfde geldt voor het onderzoeken van elkaar. Het is daarom veel beter te vragen in gebed aan God, of Hij ons wil onderzoeken, en of Hij ons de uitkomsten wil doorgeven. Hij is immers degene, die harten en nieren doorzoekt – zo lezen we in de brief aan Thyatira. Een gewoon provinciestadje in Klein-Azië –

het huidige Turkije, waar we niet veel van weten, behalve dan dat Lydia, de eerste christin in Europa uit Thyatira kwam. Ook de gemeente van Thyatira krijgt te horen hoe er geoordeeld wordt over haar en haar werken.

God oordeelt

Er wordt vandaag de dag veel en snel geoordeeld. Mensen hebben zo gauw hun oordeel geveld. En vaak blijkt het een vooroordeel te zijn. Dan is er te snel geoordeeld. Mensen kijken oppervlakkig tegen dingen aan. In de brief hoort de gemeente echter het oordeel van de HERE. Hij doorzoekt nieren en harten. Met andere woorden: het meest diepe ontdekt hij. En Hij maakt ook bekend, hoe Hij over Thyatira oordeelt.

God ziet

De HERE had het ook al tegen Samuël gezegd: 'De mens ziet aan wat voor ogen is, maar de HERE ziet het hart aan (1 Samuël 16: 7). Zo kwam hij bij David uit, en zalfde hij hem tot koning, en niet één

van zijn stevige, stoere broers. David had dat goed onthouden, want hij zingt ervan in Psalm 7:10, maar ook in die zo geliefde Psalm 139: *HEER, U, die mij ziet zoals ik ben, dieper dan ik mijzelf ooit ken, kent Gij mij!* En hij herinnert Salomo eraan als hij hem de tempelbouw opdraagt (1 Kron. 28: 9).

God kent

Johannes had al in zijn evangelie verteld dat Christus, sprekend zijn Vader, mensen door en door kent. *'Hij kende hen allen', 'Hij wist wat in de mens was'* (Johannes 2: 24, 25). En ook de ogen van Christus in Openbaring wijzen daarop (1: 14). Als een vuurvlam, zo indringend kan Hij ons aanzien. Niets is bedekt voor zijn gezicht. Hij doorziet al onze bedoelingen. Wat voor röntgenstralen verborgen blijft staat Hem helder voor ogen.

God vergeeft

Thyatira wordt geprezen door Christus. Er is liefde, die groeit! Er is dienstbetoon, men komt elkaar te hulp. Er is ook geloof en geduld in de gemeente. Maar er is ook iemand in de gemeente die veel kwaad sticht. De naam valt

van een beruchte koningin die Israël ooit verleide tot afgoderij en afkeer van God. De Koning der koningen hoeft niet ongestraft te

ER WORDT VEEL EN SNEL GEORDEELD. MENSEN HEBBEN ZO GAUW HUN OORDEEL GEVELD. EN VAAK BLIJKT HET EEN VOORoorDEEL TE ZIJN. DAN IS ER TE SNEL GEORDEELD.

laten, zo moet duidelijk zijn. Hij zal een rechtvaardig oordeel uitspreken en uitvoeren. Tenzij Izebel tot inkeer komt. Zoals Ninevé. Immers – dan wendt God zijn toorn af. En daarom blijven we ook vandaag bidden om inzicht en inkeer, vergeving en vernieuwing van ons leven. Om net als in Thyatira te kunnen blijven groeien in geloof, hoop en liefde.

Doorgrond, o God, mijn hart, het ligt toch open voor uw aangezicht. Toets mij, houd mij geheel omgeven, en leid mij op de weg ten leven.

De HERE had het ook al tegen Samuël gezegd: 'De mens ziet aan wat voor ogen is, maar de HERE ziet het hart aan

even bomen

Forse taal soms nodig

DOOR DS. P. BOOMSMA, AMSTERDAM

Van mening verschillen kan geen kwaad meestal. Hoewel... ook in dezen is het de toon die de muziek maakt. Luisterend naar Johannes de Doper, zou je ook zo nu en dan kunnen denken dat het wel wat kalmer kon. Maar is dat ook zo? Zijn boodschap was een duidelijke, namelijk dat het ging gebeuren. Het Koninkrijk van God stond voor de deur en de Messias kwam er aan. Mensen, die maar gewoon door hobbelde op het paadje dat zij gewend waren, liepen de kans de boot te missen. Verandering was noodzakelijk. En omdat de doorsneemmers niet graag verandert, moest er wel klare taal worden gespro-

ken. Maar ook dan kun je je nog afvragen wat het effect op langere termijn is geweest bij al die mensen die zich door hem lieten dopen. Heeft het Jezus veel volgelingen opgeleverd?

Jezus zelf kon er ook wat van. Schijnheiligheid en intolerantie verleidden Hem tot forse taal. Dat was dan niet om mensen als schriftgeleerden en dergelijke als zodanig de grond in te boren. Wat Hij hen kwalijk nam, was dat zij niet eerlijk waren. Zij keken neer op hen die niet van hun clubje waren. 'De schare die de Wet niet kent', zo noemden zij het 'gewone' volk. Zodoende eisten zij van de mensen meer dan zij zelf waar maakten. Maar dat neerkijken op anderen, doet denken aan de uitdrukking 'zij

zijn nog niet zo ver'. Een uitdrukking, die in het verleden werd gebruikt als kwalificatie voor wie zogenaamd progressieve ideeën over God, geloof en Bijbel niet klakkeloos overnam. Wie dat wel deden, kwamen er soms dan weer achter dat zij niet zo zeer progressief waren, maar eerder trendgevoelig. Vandaar dan ook weer de uitdrukking dat 'wie trouwt met de tijdgeest, is snel weduwnaar/weduwe'.

Onze tijd kent ook het verschijnsel dat met enig medelijden of zelfs met afgrijzen wordt gekeken naar wie niet meegaat met de tijd. Wat dit ook mag betekenen. De ideeën over allerlei zaken veranderen, dat is logisch en soms nodig. Maar betekent dat dan ook dat men de naaste als minder mag bekijken omdat deze anders over dingen denkt? Ik dacht het niet. Soms verbaas ik me over het gemak waarmee wordt gesteld

dat iedereen in ons land ergens aan meedoet of ergens hetzelfde van vindt; 'Heel Holland bakt' bijvoorbeeld.

Spannender wordt het wanneer het gaat om zaken van ethiek of geloof. Over homofilie hebben we kort geleden weer gedoe gehad. Maar wisten de mensen die zo verontwaardigd waren over de Nashville verklaring dan niet dat niet iedereen in ons land denkt zoals zij? Zoals in die verklaring schijnt door te klinken dat je 'het' wel mag zijn, maar niet doen, zo lijkt het dat je voor hen, die geschokt waren door de verklaring, misschien nog wel mag vinden wat je vindt, omdat je 'zover nog niet bent', als je het maar niet laat horen. Maar zo werkt het niet. Mensen veranderen immers niet zo gemakkelijk.

Forse taal, soms is het nuttig, maar nooit zonder goed doel.

Via deze rubriek, met nieuws uit de protestantse kerken in Drenthe, Overijssel en Flevoland, worden wekelijks duizenden lezers geïnformeerd over het kerkelijk leven in de eigen regio. Aan het plaatsen van gemeenteberichten zijn geen kosten verbonden. Alleen digitaal aangeboden informatie wordt opgenomen en zo lang er voldoende ruimte is. Meer info via Henriëtte Gerfen, tel.: 0546 - 577475, e-mail: henriette@topic-cc.nl

Drenthe

AALDEN

Contactpersoon: Kerkstraat 16, 7854 PG Aalden tel. 0591-371538
Kerkdienst 27 jan.: GK Aalden 10.00 ds. B. Breunesse, Aalden. Doorstartzondag. Gez. met Gees. Knd. en oppas.

BOVENSMILDE

Kerkdienst 27 jan.: 10.00 ds. P. de Vries, Beilen. **Organist:** Gea Hatzmann. **Lied voor de dienst:** NLB 530: 1 en 2. **Paaskaars aansteken:** Emma Koning. **Collecten:** 1. Jeugdwerk-JOP. 2. Kerk. Bij de uitgang: beheer. **Oppas:** aanwezig. **Knd.:** Jos Brink. **Wel en wee.** Mw. J. Wieringa-Bos, Kraaiheide 9, onderging begin januari een operatie i.v.m. borstkanker. Gelukkig bleken er geen uitzaaiingen te zijn en binnenkort volgt nog een bestralingskuur in het UMCG. We wensen haar en haar man alle sterkte toe!

In memoriam. Jannine Tuinman-Hof. Op Nieuwjaarsdag overleed mevr. Jannine Tuinman-Hof in de gezegende leeftijd van 95 jaar. Zij was sinds 2014 weduwe van Jannes Tuinman. 'Zo blijven dan: Geloof, hoop en liefde' stond boven de aankondiging van haar overlijden; woorden uit haar geliefde tekst uit de eerste Korintiërsbrief. En de meeste van deze drie is de liefde: dit was voor Jannine Tuinman het kompas in haar leven. Leidraad in al haar beslissingen, steun in haar geloof als het donker was in haar leven, als er moeilijke beslissingen genomen moesten worden. Deze liefde maakte haar opgewekt, zorgeloos te midden van soms vele zorgen en mild in het oordelen. Ze was vriendelijk en hartelijk in de omgang met anderen. Jannine zag het levenslicht op 11 maart 1923 in Een-West als eerste kind in het gezin Hof, waarna nog één broer en 5 zussen zouden volgen. Ze kwam met haar man in 1957 in de J. de Walstraat, Bovensmilde wonen, waar zij tot haar einde toe is gebleven. Ze kregen één zoon, Ad, en later 3 kleinkinderen, met wie ze een innige band onderhielden. Ze heeft nog de geboorte van een achterkleinkind mogen meemaken. Jannine Tuinman was een ondernemende vrouw, die verschillende banen vervulde, ook tot lang nadat zij getrouwd was, wat ongewoon was in die tijd, en in meer dingen liepen zij en haar man voorop. Het langst werkte zij bij V&D in Assen. Van huis uit Baptist trad zij met haar trouwen toe tot de Geref. Kerken en voelde zich altijd hecht verbonden met deze kerkgemeenschap en met de latere Prot. Gemeente. Jannes en Jannine Tuinman mochten samen heel oud worden en waren daar dankbaar voor. Op 19 febr. 2014 overleed haar man. Zij kwam deze slag goed te boven, maar

bleef hem zeer missen. Hoewel nu helemaal alleen, voelde zij zich niet eenzaam. Ze kreeg vaak bezoek en las graag. Aan de bezoeken aan haar bewaar ik fijne herinneringen. Rap van tong als ze sprak vertelde ze graag hoe fijn ze het vond dat de kleinkinderen zo vaak kwamen, hoe goed de thuiszorg was, hoe blij dat ze nog in haar eigen huis kon blijven wonen met alle hulp. Bijna tot het einde toe bleef ze kwiek en helder van geest. Pas in de laatste maanden van haar leven ging haar gezondheid sterk achteruit. Kerst hebben ze als familie met z'n allen bij haar gevierd in het besef dat dit wel eens de laatste keer zou kunnen zijn, maar niet vermoedend dat zij zo kort erna al zou overlijden. In dankbare herinnering herdachten we haar in de dienst van Woord en gebed op 7 jan. in ons kerkgebouw. Haar tekst over geloof, hoop en liefde kwam terug in de woorden waarmee haar kleinkinderen Rik, Rob en Lisa hun oma met hun liefdevolle herinneringen naar voren haalde. Dankbaar waren zij ook voor de lange tijd dat moeder en oma in hun midden is geweest. Na de dienst werd zij op de begraafplaats van Bovensmilde bij haar man te ruste gelegd. Mogen allen die haar zo zeer zullen missen de nabijheid van de Heer ervaren.

In memoriam. Roelof Timmermans. Op 6 jan. overleed Roelof Timmermans onverwachts in het WZA, waar hij de vrijdag ervoor opgenomen was. Hij werd 83 jaar. Roelof werd geboren in Westerbork en verhuisde met zijn ouders en oudere broer Luc naar de boerderij aan de Duikersloot in Bovensmilde, die hij met zijn broers Luc en Jan voortzette. Roelof was een veeboer in hart en nieren, zijn kennis van het vee fokken was fenomenaal. De jongens die ze in dienst hadden beschouwde hij als zijn eigen kinderen. In 1962 trouwde hij met Henny Fernhout en ze kregen drie kinderen. Die hadden in hem een zorgzame vader. Een man van weinig woorden, maar met een groot hart. Hij toonde zich een meelevende grootvader voor zijn acht kleinkinderen. Ook na zijn pensionering bleef hij bijna dagelijks op de boerderij helpen, daar lag zijn hart. Hij deelde een lang en gelukkig huwelijk met zijn vrouw, helaas werden de laatste jaren ervan overschaduwd door de achteruitgang van haar geest. Zo lang als het kon bleef hij haar verzorgen, tot opname in een tehuis niet anders meer kon. Zelf zei hij over deze moeilijke periode dat je dit moet afzetten tegen de vele gelukkige jaren die zij samen in hun huwelijk hebben gekend. Zijn eigen gezondheid was de laatste jaren sterk achteruitgegaan en de zorg om zijn vrouw en tenslotte het gescheiden moeten leven drukte daarbij zwaar op hem. Over

zijn geloven sprak hij amper, maar hij leefde uit vertrouwen en blikte aan het eind van zijn leven in dankbaarheid hierop terug. 11 jan. namen we in de Koepelkerk in Smilde in een dienst van Woord en gebed afscheid van Roelof Timmermans. Zoon Wim en broer Luc riepen zijn leven in herinnering op. In het licht van psalm 139 herdachten we de mens die zichzelf niet gemakkelijk liet kennen, maar wist dat hij door God gekend werd in liefde. Na de dienst volgde de crematieplechtigheid in familiekring in De Boskamp te Assen, waarbij de kleinkinderen verhaalden van de goede herinneringen aan opa. Moge de Heer zijn vrouw, kinderen, kleinkinderen en allen die hem zullen missen sterken op hun verdere weg.

Jarig. 27 jan.: dhr. J. Koops, Stuurboord 216, 9422 HT Smilde: 89 jaar.

3 febr.: dhr. B. Breukelaar, Boerheem 53: 75 jaar.

7 febr.: mw. L. de Bruijn-Uittenbogaard, Hoofdweg 114, 9422 AM Smilde: 80 jaar.

Wij wensen u allen een fijne dag en Gods zegen voor de toekomst!

Ontmoetingsmorgen. Onze eerste ontmoetingsmorgen in het nieuwe jaar vindt plaats op 29 jan. om 9.30 uur. Inloop: vanaf 9.15 uur. Voor deze ochtend hebben we dhr. Slomp (wijkagent) uitgenodigd. Hij zal ons vertellen over: veiligheidsgevoel bij ouderen. In de breedste zin van het woord.

Opgave is niet nodig want mocht de consistorie té klein zijn dan houden we deze morgen in de kerk.

COEVORDEN

Contactpersoon: mw. J. Kramer-Gossen, Eendrachtstr. 27, 7742 VJ Coevorden, tel. 0524-512538

Kerkdiensten 27 jan.: GK 10.00 ds. H. Nagelhout.

Gez. dienst. **Organist:** Jan Kamphuis. **Knd.:** groep 1 t/m 8. **Bloemendienst:** mw. K. Vrielink. **Collecten:** 1. Voedselbank Z.O.Drenthe. 2. Kerk. Deurcollecte: diaconie. **De Hoeksteen 19.00** ds. H. Nagelhout. Gez. dienst. **Organist:** Jan Kamphuis.

EMMER-COMPASCUUM

Kerkdienst 27 jan.: 9.30 jeugddienst. Deze dienst is wordt geleid door de leiding v/d jongerenkerk. **Knd.:** ja. **O.v.d.:** mw. B. Tuit en mw. A. Aukes. **Diakenen:** mw. C. Leenman en mw. I. Boer. **Organist:** Anne Unij. **Oppas:** Astrid Loots. **Knd.:** Greetje. **Beamteam:** Monique en Laura. **Gastdames:** mw. R. Heuving en mw. B. Busscher. **Autodienst:** fam. T. Buter; mw. Huizing; fam. D. Pruijnt; dhr. de Groot en fam. Potje. **Collecten:** 1. Jeugdwerk (JOB). 2. Spaarcollecte. 3. A.K.A.

GEES

Contactpersoon: mw. H. Elders-

NIEUWS VOOR HET GZ?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

Sikken, Dorpsstraat 10 7863 PC Gees, tel. 0524-581992

Kerkdienst 27 jan.: 10.00

ds. A. ten Hove, Roodeschool.

Knd.: ja. **Kaars aansteken:**

Bram Euving. **O.v.d.:** René

Aasman. **Organist:** Harmke

Elders. **Oppas:** Femke Euving

en Rosalie Jutstra. **Collecten:**

1. KiA/Jeugdwerk JOP. 2. Kerk.

3. Onderhoud. **Bloemengroet:**

fam. J. Kamman. **Kerkvervoer:**

fam. J. Oosterveld. Na de dienst

is er koffiedrinken.

KLAZIENAVEEN

Contactpersoon: mw. G. Velzing-Hessels, Noorderkeerkring 6 b, 7891 CX Klazienaveen, tel. 0591-312007

Kerkdienst 27 jan.: 9.30 ds. E.

Akkerman. **O.v.d.:** D. de Jong.

Organist: M. Hof. **Collecten:**

1. Pastorat. 2. Kerk. Bij de

uitgang: onderhoud gebouwen.

Welkomstcie.: fam. G. Velzing.

KLAZIENAVEEN-noord

Kerkdienst 27 jan.: 10.00 mw.

M. de Bruin-Roffel. **Organist:**

Wessel Voorn. **O.v.d.:** Ali.

Welkom: Fokko. **Beamer:**

Riet.

NIEUW-AMSTERDAM/

VEENOORD

Contactpersoon: Noorderkerk, mw. G. Visser-Rigtering, Aletta Jacobsstr. 70, 7844PB Veenoord, tel 0591-553482

Kerkdienst 27 jan.: 10.00

ds. J. Fischer. **O.v.d.:** mw. J.

Feijen-Snippe. **Organist:** dhr.

A. Stulp. **Koster:** dhr. R. Visser.

Collecten: 1. Diaconie. 2.

Kerk. Bij de uitgang: gebouwen.

Oppas: Corenna Mennik. **Knd.:**

Demi Vos. **Kaars aansteken:**

Yoeri Pals. **Bediening beamer:**

Mark Pals. **Ontvangst:** Corry

Baan. **Bloemendienst:** mw.

F. Rabbers. **Autodienst:** T.

Lunenborg.

30 jan.: koffiedrinken in De

Welput. Aanvang: 10.00 uur.

NIEUW-AMSTERDAM/

VEENOORD

Contactpersoon: Zuiderkerk, dhr. A. Meijering, Middenweg 78, 7844 KX Veenoord, tel. 0591-551346

Kerkdienst 27 jan.: 10.00

ds. E. Wisselink. **Organist:**

mw. W. Misker. **Collecten:** 1.

Diaconie. 2. Eigen gemeente.

Uitgangscollecte: gebouwen.

Autodienst: mw. M. Meijer en

mw. Jakobs; dhr. J. Timmerman;

mw. G. Horstman; dhr. B. van

der Toorn. **Lector:** Henny

Holwarda. **O.v.d.:** Dorina

Veneman. **Bloemen:** mw.

Lubberink. **Koster:** B. Misker.

Koffie: Ginus en Merry

Oostingh. **Ontvangst en**

Nieuwsbrief: Herman en

Jolanda Wesseling.

Het beleidsplan 2019-

2023 begint als volgt: 'Onze

Zuiderkerkgemeente Nieuw-

A'dam/Veenoord wil een brede

kerkelijke gemeenschap zijn,

waarin plaats is voor mensen

die het geloof op verschillende

manieren beleven en die

daarmee elkaar aanvullen en

verrijken. Wat ons bindt zijn de

verhalen uit de Bijbel, die ons

inspireren en ons helpen in ons

verlangen om de weg van Jezus

Christus te gaan.' In de dienst op

27 jan. willen we vieren wat ons

in onze verscheidenheid verbindt

REGIONALE JEUGDBIJEENKOMST?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

en hoe die verscheidenheid in de praktijk gestalte kan en mag krijgen. Daarmee staan we stil bij de start van het beleidsplan 2019-2023.

Collecte Werelddiaconaat 3

febr. Water staat Bengalen aan

de lippen Bijna jaarlijks treden

in Bangladesh de rivieren buiten

hun oevers. Een ramp, maar ook

een zegen omdat het rivierwater

zorgt voor vruchtbaar land. De

klimaatverandering heeft tot

gevolg dat de overstromingen

talrijker, heftiger en meer

onberekenbaar zullen worden.

Een goede voorbereiding is

dan noodzakelijk. Door je huis

op een hogere plek te bouwen

bijvoorbeeld of op grotere

afstand van de rivier. Of door

een goed waarschuwingssysteem

op te zetten, zodat mensen

zichzelf en hun vee tijdig in

veiligheid kunnen brengen.

Een van de programma's van

Kerk in Actie is hierop gericht:

medewerkers van lokale

partnerorganisaties worden

getraind in rampenpreventie.

Met de opbrengst van de collecte

steunt KerkinActie partners in

Bangladesh om de bevolking zo

veilig mogelijk te laten leven,

en andere werelddiaconale

projecten. Geef in de collecte

of maak uw bijdrage over

via NL69RBR0851567320

t.n.v. Diaconie o.v.v. collecte

Werelddiaconaat februari.

SCHOOONOORD

Contactpersoon: mw. J. Schippers-Elzing, Het Slag 9, 7848 CR Schoonoord, tel. 0591-381458

Kerkdienst 27 jan.: De

Wijngaard 9.30 ds. Hordijk,

Aalden. **Collecten:** 1. Jeugdwerk

JOP. 2. Kerk. **Knd.:** alle

groepen. **Autodienst:** J. Scholts

en Mariska Oving. **Oppas:**

Judith Kloosterman en Lianne

Kloosterman. **Bloemengroet:**

fam. A. Eisses.

25 jan. organiseert de Diaconie/

ZWO weer een stampotbuffet

voor de hele gemeente. U bent

van harte welkom. In de hal van

de kerk en de Rank liggen lijsten

waar u uw naam op kunt zetten

als u wilt mee eten. We willen

wel graag weten op hoeveel

mensen we kunnen rekenen.

Wilt u wel een lekkere stampot

maken? Laat het dan even weten

aan een van de diakenen.

1 febr. doet de jeugd weer

mee aan het spel sirkelslag, het

landelijke spel van de PKN. Dit

belooft een mooie avond te

worden en de jeugd wil proberen

een nog betere prestatie neer te

zetten dan vorig jaar.

Ziëken. Als u dit stukje leest en

als alles volgens plan is verlopen

heeft Janny de Haan een

ingrijpende operatie ondergaan

in het UMCG. Laten we bidden

dat God haar nabij is, ook in

deze moeilijke tijd zo dat ze mag

ervaren dat God ook nu met

haar meegaat.

Vervolg van pagina 3

ZWARTEMEER

Contactpersoon: dhr. B. Broers, Oude Zwarteweg 17, 7891 XH Klazienaveen

Kerkdienst 27 jan.:

Verrijzeniskerk 10.00 dhr. B. Broers en dhr. J. Siebers. Het thema staat in het teken van de week van gebed en is dit jaar 'Rechte voor ogen'. M.m.v. Fundament uit Klazienaveen. Na de dienst kunt u onder het genot van een kopje, thee of limonade nog even napraten.

Overijssel

DAARLE

Contactpersoon: mw. W. Reefhuis, scriba, Watertorenweg 15, 7688 PX Daarle

Kerkdiensten 27 jan.: 9.30

ds. B. Heusinkveld. **15.00** dhr. A. Uil, Zwolle. **Organisten:** dhr. L. v/d Schootbrugge en dhr. A. Kristiaans. **Knd.:** Geri Poorterman (1, 2) en Gijsbert Immink (3, 4). **Tnd.:** 15.00 uur: Agnes Dubbink (7, 8). **Oppas:** Jeanine Bosch, Edith Kamphuis en Celine Valk. **Collecten:** kerk en onderhoud. **Bloemen bezorgen:** Willy Valk.

DEDEMSVAART

Contactpersoon: dhr. W. Jongbloed, Mendelssohnstr. 8, 7701 TS Dedemsvaart, tel. 0523-613642

Kerkdiensten 27 jan.: Van Dedemkerk 9.30

ds. J. Zondag. **O.v.d.:** Gerda Hofman. **Organist:** Hans Niezink. **Lector:** Joop Moes. **Koster:** Henk Zomer. **De Antenne 10.30** ds. K. van Staveren. **O.v.d.:** Ellen Kok. M.m.v. EPN-band. **Lector:** Beatris Everts. **Gastpersonen:** werkgroep Anders Kerken. **Kosters:** Bert en Ina ten Brinke. 19.00 ds. J. Wegerif, Nijverdal. **O.v.d.:** Margareth Joosten. **Organist:** dhr. J. Plender. **Koster:** Henk Zomer. Dit is een meezingdienst. Wij maken een lijst van de door u opgegeven liederen, waar we dan samen van zingen. Het

REGIONALE DOVENDIENST?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

thema is: Maakbaar? Ook u mag met ons meezingen.

Anders Kerken dienst. Deze zondag bestaat Anders Kerken 10 jaar. Thema: 'Happy Birthday'. Bij een verjaardag hoort natuurlijk een feestje. Anders Kerken is al 10 jaar een begrip en staat voor eigentijdse, gevarieerde diensten die uitstekend worden bezocht. Een hele groep mensen heeft zich er iedere keer weer belangeloos voor ingezet. Dat is op zich al een cadeau! Al denken we bij een verjaardag vaak aan tastbare cadeaus: je kan ook op een andere manier geven. En dat laatste blijft nodig om samen kerk te kunnen zijn. En al lijkt het soms weinig wat je schenkt: je geeft vaak meer dan je denkt... Vast staat dat we allemaal iets te bieden hebben op allerlei terrein en vooral aan en voor elkaar. Daarom is het subthema: 'Wie biedt?' Vooraf is er natuurlijk tijd voor ontmoeting onder het genot van koffie, thee of fris met uiteraard een lekkere traktatie. Graag tot ziens! Van Dedemkerk: **Collecten:** PKW. Bij de uitgang: doel kindercollecte. Kindercollecte: Mensenkinderen, voor mensen in nood. Actie: Een jaar lang groente en aardappels! **Oppas:** Van Dedemkerk: Harmke Schoemaker en Henriëtte Emmink De Antenne: Nienke Bouwman, Monique Otter en Renate van der Vecht. **Kinderkerk:** groep 1 t/m 8.

Van Dedem Marke 26 jan.:

ds. Wouter Moolhuizen. Pianist: Luko Hans. **Zieken.** Universitair Medisch Centrum Groningen Postbus 30.001, 9700 RB Groningen: mw. C. Kuiper, Wilhelminastr. 9/. Isala Klinieken, dr. Van Heesweg 2, 8025 AB Zwolle: mw. Ineke Aalbers, Schubertstr. 6, D3 k. 58. CFH, Rheezerweg 73, 7771 TD Hardenberg: mw. G. Michel Heersping, Primulastr. 6, Unit 4, k. 6; mw. Winter-van der Hoek, Prins Bernhardstr. 39. Röpcke Zweers Ziekenhuis, Jan Weitkamplaan 4a 7772SE Hardenberg: dhr. Jan Jansen, Schubertstr. 15. **Activiteiten.** 28 jan.: Huiskamertour Zuidwest. 29 jan. 19.30 uur Diaconie (De Antenne). 30 jan. 20.00 uur Voorbereidingsavond dopen (De

Fontein).

31 jan. 10.00 uur Tabitha (Het Kruispunt). **Vacatures kerkenraad.** Binnen de kerkenraad zijn verschillende vacatures te verwachten en er zijn nog openstaande vacatures. Graag willen wij u als gemeenteleden in de gelegenheid stellen om namen in te dienen voor mogelijke kandidaten of u zelf als kandidaat beschikbaar te stellen. Deze namen kunt u doorgeven aan de scriba Ellen Kok, Anton van de Horststr. 21, of via scriba.vandedemkerk@pkn-dedemsvaart.nl

DEN HAM

Contactpersoon: dhr. G. Prenger, De Mute 61, 7683XT Den Ham, tel. 0546-671747, gprenger@caiway.nl **Kerkdiensten 27 jan.: 10.00** ds. R. van Hornsveld. **O.v.d.:** groep D. **Knd.:** peuters: Leonie Dubbink; groep 1 t/m 6. **Oppas:** zaal 6: Mariëke Jurjens, Gineke Withaer en Wieke Jaspers. **15.30** Kerk op schoot dienst in 'De Rank'. **GK 19.00** ds. H. Klaassen. Gez. dienst. **Collecten:** 1. Diaconie. 2. Alg. Kerkelijke Arbeid. Deurcollecte: kerk.

HARDENBERG-HEEMSE

Contactpersoon: mw. C. Olsman, Vechtvoorde 5, 7772 VA Hardenberg, tel. 0523-272019 **Hulp gevraagd.** Via het BuddyProject Hardenberg vraagt Vluchtelingenwerk Hardenberg ondersteuning bij het integreren van twee Eritrese gezinnen, woonachtig in Hardenberg. De ondersteuning bestaat uit begeleiding bij b.v. (voor)lezen, computerles, muzikles en algemene maatschappelijke dingen. Beide gezinnen zijn bezig met de inburgeringscursus en hebben inmiddels 'voorleesexpress bibliotheek' gehad. Per gezin worden 2 of 3 mensen gevraagd. Mensen die willen helpen kunnen rechtstreeks contact opnemen met mw. W. Bartels, tel. 06-53934697, email: wjbartels@kpnmail.nl Van harte aanbevolen. De Diaconie. **Armoede verdient aandacht.** Kent u een huishouden, dat een besteedbaar inkomen heeft onder de grens van 'niet te veel, maar toereikend'? Laat het de

JUBILEUMCONCERT?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

ouderling, diaken of predikant weten. De diaconie heeft voor de kinderen tussen 4 en 12 jaar uit deze gezinnen een verjaardagtas beschikbaar.

Centrum Zuid en Noord.

Zieken. Dhr. en mw. Valkman, Witte de Withstr., zijn deze week verhuisd naar Oostloorn K142. Mw. A. Ensing-van 't Hul, Witte de Withstr. 2, verblijft tijdelijk in 't Welgelegen K III, Voorstr. 1, 7782 AM Gramsbergen. Dhr. H. Rengelink, Parkweg, is in Zwolle succesvol geopereerd. Op 16 jan. is onverwacht op 91-jarige leeftijd overleden Abel Pieter Jan Cazemier. Hij woonde sinds de zomer in Het Vechtdalhuis, voorheen aan de Markt. We leven mee met zijn kinderen en klein- en achterkleinkinderen. Op 11 jan. is op 84-jarige leeftijd overleden Jan Boers, Salland 68. We leven mee met zijn vrouw Jannie, hun kinderen en kleinkinderen (is al afgekondigd). Op 12 jan. overleed Hendrikus Cramer, op de leeftijd van 88 jaar. Hij werd in Oostloorn liefdevol verzorgd de laatste jaren. Sinds 2016 was hij weduwnaar van Henny Cramer-Zweers.

LUTTEN/SLAGHAREN

Kerkdienst 27 jan.: De Kruiskerk 10.00 past. Butti en ds. J. Post, Wierden-Lutten. Oec. dienst. **Thema:** 'Recht voor ogen'. Knd. en oppas. Collecte: nieuwe AED-kast bij het Olde Schoeltie in Oud-Lutten. **Jarig.** Mw. H. van der Graaf-van der Kamp, Zwarte Dijk 16 7775 PB Lutten. 21-01-1938. Mw. G. Leenders-van der Meer, Dedemsvaartseweg Noord 74, 7775 AJ Lutten. 21-01-1944. Hans Luijmes, Hoogenweg 5 D 3, 7793 HN Hardenberg 22-01-1983. Mw. M. Vogelzang-de Haan, Pr. Marijkelaan 13a, 7776 XA Slagharen 22-01-1933. Mw. J. van den Berg- Stoeten, De Haarweg 26, 7775 PX Lutten. 22-01-1934. Dhr. G. Bruins, Schuineslootweg

146, 7777 ST Schuinesloot 22-01-1944. Mw. M. Scholten- Baas, Gedempte Schuinesloot 3a, 7776 PD Slagharen 23-01-1945. Mw. A. Klaver-Bakker Pr. Marijkelaan 88, 7776 XH Slagharen 25-01-1948. Mw. H. Mulder- Schipper, Pr. Margrietlaan 21, 7776 XJ Slagharen 25-01-1948. Dhr. E. Westerhof Semmelinksdijk 5, 7775 PG Lutten. 26-01-1937. Mw. B. v/d Belt, Drs. G. Jonkerlaan 19, 7772 CJ Hardenberg 26-01-1931. Mw. B. Hamberg-Drenthen, Meidoornstr. 53, 7775 BD Lutten. 27-01-1937. **Zieken.** Seine Lamberink (Dedemsvaartseweg Noord 108 i, is opgenomen in het ziekenhuis in Zwolle wegens hartproblemen. We bidden voor hem en zijn gezin. Adres: Isala Kliniek, afd. hartbewaking, Dr. Van Heesweg 2, 8025 AB Zwolle. **De bloemen** gaan deze week met een groet van ons allen, vanuit de Lantaarn naar mevr. Mensink-Kollen Lutteresweg 29. **Vanuit de Kapel** naar mw. A. Oelen-Seinen, Kosseweg 10. **Week voor Gebed van de eenheid.** Dit jaar werd het materiaal voor de 'Week van Gebed voor de eenheid' voorbereid door de christenen in Indonesië. Het bijzondere is dat wereldwijd op deze dag, in christelijke kerken, dit materiaal in de kerkdiensten zal worden gebruikt, zo ook bij de dienst in Lutten. Na de dienst is er gelegenheid om samen na te praten over de dienst met een kop koffie of thee. U bent van harte uitgenodigd en welkom! **Cursus** 'Luisteren naar Gods stem'. Inmiddels stromen de opgaven binnen. Heel bijzonder is het dat er veel jongeren aan mee gaan doen. Dus heb jij je als jongere nog niet opgegeven, laat deze kans dan zeker niet voorbijgaan! Je kunt je nog opgeven voor de cursus op 26 febr., 5 maart en 12 maart. **De Ontmoeting.** Op 3 febr. is de volgende Ontmoeting, om 11.00 uur in de Rank, Thema: Reis. Wees vooral welkom en ga mee op reis.

Lees verder op pagina 7

Advertenties

Reveil
nafhankelijk, christelijk maandblad

“De Bijbel is geen boekje voor het bloeden.”

Of het meest eigenzinnige, christelijke blad van Nederland bij u past? Gewoon proberen. Zonder kosten. Zonder verplichting.

met Rikkert Zuiderveld
schrijver en muzikant

kritisch en betrokken
maandbladreveil.nl

1/2 jaar GRATIS proberen!!

KWIJ

Prat eens vrijblijvend met de makers van het Gezamenlijk Zondagsblad.

TOE AAN EEN NIEUWE SITE VOOR UW KERK?

Bel of mail met Ygerne ten Brinke: 0546-577475 of ygerne@topic-cc.nl

Ds. Herman Koetsveld: "Het is ontroerend om te zien hoe men gebedsintenties opgeeft voor bijvoorbeeld een ziek familielid."

Waterstaatskerk

Getijdengebed in Hengelo

“Een kwartiertje voor God”

De Hengelose predikant Herman Koetsveld was eerlijk gezegd wel enigszins verbaasd over de grote aandacht voor het getijdengebed van de kant van de regionale media, zoals Tubantia en RTV Oost. Maar ook al komen er geen horden mensen op af, het is een waardevol initiatief.

DOOR L. POLHUYS,
DEVENTER

Een journaliste die uit persoonlijke nieuwsgierigheid een kijkje kwam nemen bij het getijdengebed in de Waterstaatskerk te Hengelo, kwam de volgende dag terug met een fotograaf om een professionele reportage te maken. "Er komen geen complete volkstrammen op het gebed af," zegt Koetsveld, sinds acht jaar predikant van de Protestantse Gemeente in Hengelo. "Het gaat uiteindelijk maar om een vrij klein initiatief dat slechts een kwartiertje duurt. Maar het spreekt wel tot de verbeelding en mensen vinden er rust."

Rust

Ondanks de bescheiden omvang is het getijdengebed zo waardevol, heeft Koetsveld ook zelf ervaren. Hij is er een tijdje uit geweest na een zeer intensieve periode waarin het smeltingsproces tussen de drie voormalige locaties van de Protestantse kerk in Hengelo werd afgerond. De wijkgebouwen zijn opgeheven en sinds een dik jaar kerken de gemeenteleden samen in de Waterstaatskerk vlakbij het centrum. "Ik vind het geweldig om elke dag te beginnen met een korte tijd van rust. Het doet me goed. Ik zeg iedere keer tegen God dat ik de dag wil aanvaarden zoals die zich ontrolt."

Fusieproces

De instelling van het getijdengebed vindt zijn oorsprong in het fusieproces dat recent is afgerond en waarbij de drie voormalige wijkgemeenten (Bethelkerk, Ontmoetingskerk en Thaborkerk)

betrokken waren. Koetsveld: "Deze ingrijpende verandering heeft heel wat van de kerkleden gevergd. We wilden het proces van onderop laten verlopen en er iedereen bij betrekken. Tijdens de voorbereidingen kwam al naar voren dat mensen vooral verlangden naar regelmatig terugkerende momenten om God te zoeken. Op de vraag hoeveel gebouwen en dominees je daar nu eigenlijk voor nodig hebt, antwoordden velen: 'Misschien wel geen één...' Voor het stiltemoment zou iets van een kapel al voldoende zijn. Tegelijkertijd was er de wens om ook deel uit te gaan maken van 'de ziel van de stad'. We wilden niet meer aan de rand van de stad functioneren, in de buitenwijken, zoals we altijd hadden gedaan, maar juist stad en samenleving opzoeken. Eerst hadden we nog plannen om nieuwbouw te plegen vlakbij het gemeentehuis, maar die zijn afgeketst. Toen we hoorden dat de Waterstaatskerk vrijkwam, konden we deze overnemen van de burgerlijke gemeente Hengelo. We zijn nu weer terug op het oude nest, want de Waterstaatskerk is de plek waar de Protestantse Gemeente Hengelo destijds begon."

Ontmoeting

In de Waterstaatskerk staat ontmoeting centraal. Koetsveld: "Denk aan ontmoeting met stad en samenleving. Zo is er in de kerk een eetgroep actief, waarmee we vormgeven aan onze diaconale missie. Het thema ontmoeting komt verder naar voren in het feit dat we dezelfde ingang hebben als het sociale initiatief

Wijkkracht. Gemeenteleden en anderen kunnen ook zichzelf ontmoeten via ons aanbod lezingen en cursussen, waaronder 7 Plus, onze eigen variant op de Alphacursus. Ontmoeting met God staat echter voorop en hieronder valt ook het getijdengebed in de monastieke traditie. Dit is zo'n voorbeeld van een plek waar je God kunt vinden."

Kwartiertje

Koetsveld is elke doordeweekse ochtend voor half negen aanwezig om voorbereidingen te treffen voor het gebed. Hij zet dan een groot bord voor de geopende kerkdeuren met als opschrift: 'Een kwartiertje voor God'. Tijdens het gebed blijven de deuren open. Om vijf voor half negen luidt hij de klok ten teken dat het gebedskwartiertje nadert. De bidders nemen plaats in een kring vooraan in de kerk en zitten rondom een tafeltje met een brandende kaars en een geopende Bijbel. Er worden psalmen van Huub Oosterhuis gelezen en psalmgeden uitgesproken. Degene die het gebed

voorbereidt, beschikt over een losbladig systeem met aanwijzingen. Koetsveld: "Elke keer weer komen mensen naar binnen, bekenden en onbekenden. Ik sta steeds weer verbaasd over hoe men ons weet te vinden. Het is erg fijn om de dag spiritueel te beginnen en in de hand van God te leggen. Rust neemt een centrale plaats in. Ik ken iemand voor wie het gebed een bijna therapeutische waarde heeft. Het is bijzonder dat ook een groep vluchtelingen deze gebedsmomenten bezoekt. Zij hebben bij het lunchconcert op tweede kerstdag de krentenbroden gesmeerd."

Lunch- en avondgebed

Naast het ochtendgebed is er ook

een gebedstijd rond de lunch, om 12.30 uur. Dit moment duurt een kwartier, soms iets langer. "Ook hier komen steeds weer andere mensen op af. Het is ontroerend om te zien hoe men gebedsintenties opgeeft voor bijvoorbeeld een ziek familielid."

's Avonds rond 22.15 uur is er nog een afsluitend gebed. In de praktijk kan dit niet altijd worden gehouden in verband met avondvergaderingen of bijvoorbeeld een repetitie van een koor. "Veel Hengeloërs, vooral jongeren, hebben ooit de kloostergemeenschap van Taizé bezocht. Om die reden is ervoor gekozen om 's avonds de dagtekst van Taizé te lezen en dat bij het kruis het icoon van Taizé vooraan in de kring staat. Dat immers is het dragende mysterie van deze momenten: Christus' aanwezigheid, 'waar twee of drie in Mijn Naam aanwezig zijn, daar ben Ik in hun midden...'"

Getijdengebed komt uit monastieke traditie

Het Getijdengebed (lat. Liturgia horarum ook bekend als getijden, koorgebed, heilig officie, uren, horologium (in de oosterse en orthodoxe kerken) of breviergebed) is het dagelijkse officiële publieke gebed van de Rooms-Katholieke Kerk. Het is een canonieke verplichting voor monniken, monialen en geestelijken met hogere wijdingen. Het getijdengebed fungeert als antwoord op de vraag van Jezus Christus aan zijn leerlingen om zonder ophouden te bidden. Het gebed bestaat uit de 150 psalmen toegeschreven aan Koning David aangevuld met hymnen, kantielen en lezingen. Het kan worden teruggevoerd op het dagelijkse joodse gebed en is ook bij andere christelijke kerken bewaard gebleven. Bron: Wikipedia

Holocaustherdenking Nijkerk

Holocaust Remembrance Day (27 januari) is de dag dat concentratiekamp Auschwitz bevrijd werd, dan precies 75 jaar geleden. Op vrijdag 25 januari herdenkt Christenen voor Israël voor de negende keer de Holocaust. Dit jaar komt de 84-jarige Rita Schweibes uit Oekraïne vertellen wat haar en haar familie is overkomen in het kamp in Pechora. Rita's verhaal zal vertaald worden in het Nederlands. De herdenking wordt muzikaal omlijst door Hans Schijve (piano, hobo, zang), deels begeleid door Kees de Vreugd (piano).

Vrijdag 25 januari, 13.00 – 15.00 Nijkerk, De Fontein, Ds. Kuyperstraat 2, info en aanmelding: www.cvi.nl

'God zijn - oefenen in bescheidenheid'

Jean-Jacques Suurmond is te gast op een thema-avond in Rolde. Hij is een theoloog die in zijn boeken op een zeer verrassende manier tegen het geloof en leven aankijkt. De titel van zijn boek 'God zijn - Een oefening in bescheidenheid' is daar een mooi voorbeeld van. In dit prikkelende boek neemt hij ons mee in zijn gedachten over God, Jezus, de Geest, de kerk en het eeuwige leven. Deze vijf thema's zijn het uitgangspunt voor vijf gespreksavonden. Prachtige aanknopingspunten voor een goed gesprek over geloven in deze tijd.

Maandag 28 januari, 20.00 uur, Tichelhoes, Rolde, Hunebedweg 13a.

WhatsApp Israël nieuwsdienst

De organisatie Christenen voor Israël heeft een WhatsApp-Israël-nieuwsdienst opgezet voor mensen die graag op de hoogte blijven van actueel nieuws uit en over Israël. Uiteraard zal de organisatie ook nieuws over haar eigen activiteiten doorgeven.

Aanmelden

Geïnteresseerden kunnen zich gratis en op de volgende wijze aanmelden:

1. voeg het nummer 06 5 8888 171 toe aan uw adresboek
  2. app de volgende tekst naar dit nummer: Israëlnieuws aan
- Vanaf dan ontvangt u maximaal twee nieuwsberichten per dag. Andere abonnees van deze service kunnen uw telefoonnummer nooit zien. U kunt deze nieuwsdienst weer stopzetten door naar hetzelfde nummer de volgende tekst te appen: Israëlnieuws uit. Wie meer wil weten, kan mailen naar: info@christenvoorisrael.nl

Social Media Icon Set

RTV-tips

Zaterdag 26 januari
NTR | NPO2 | 21.20

De Kennedy's

Familiegeheimen. Terwijl de wereld op de rand van de afgrond balanceert, wordt de regering Kennedy opgeschrikt door schandalen die dreigen Johns huwelijk te verwoesten, zijn presidentschap te ondermijnen en iedere hoop op herverkiezing de grond in te boren.

Zondag 27 januari
EO | NPO2 | 9.50

De Kapel

Gods aanwezigheid. In het Bijbelboek Esther wordt de naam van God niet genoemd. Toch speelt God een belangrijke rol in dit verhaal. Ds. Mirjam Kollenstaart vertelt hier meer over.

Zondag 27 januari
EO | NPO2 | 11.35

Het Vermoeden

Hella van der Wijst ontvangt op de dag van de Nationale Holocaust Herdenking holocaustoverlevende Carla Josephus Jitta. Ze overleefde Theresienstadt en werd op een bijzondere manier uit de oorlog bevrijd.

Maandag 28 januari
KRO-NCRV | NPO1 | 21.15

Spoorloos

Jelmer groeit op zonder biologische vader. Zijn moeder is tijdens een vakantie in Lloret de Mar zwanger geraakt van een Spaanse jongeman. 20 jaar later gaat Derk voor hem op zoek naar zijn biologische vader.

Dinsdag 29 januari
KRO-NCRV | NPO3 | 20.25

Hij is een Zij

In *Hij is een Zij* volgt Jan Kooijman een jaar lang jonge transgenders in hun dagelijks leven.

Woensdag 30 januari
EO | NPO2 | 22.55

Lost Warrior

Lost Warrior is het verhaal over Mohammed, een jonge Somalische man, die is opgegroeid in Engeland. Op 19-jarige leeftijd wordt hij gedeporteerd naar Somalië en gerekruteerd door Al-Shabab.

Donderdag 31 januari
NTR | NPO2 | 20.25

Verborgen Verleden

Als schrijfster van kinder- en jeugdboeken heeft Carry Slee de afgelopen 30 jaar zo'n 5 miljoen boeken verkocht. Veel van die boeken gaan over kinderen die een moeilijke jeugd doormaken. Ook Carry heeft geen gemakkelijke jeugd gehad, net zo min als haar vader.

Vrijdag 1 februari
AVROTROS | NPO2 | 14.50

AVROTROS Klassiek

Pianist Ramon van Engelenhoven (1955) groeide op in een gezin waarin klassieke muziek niet vanzelfsprekend was. Inmiddels neemt zijn carrière een hoge vlucht.

Vloeken en tieren

DOOR WILLEMKE
 WIERINGA, WIERDEN

Als de volwassenen niet aardig zijn, waarom zouden de kinderen het dan zijn? Dat vroeg de schrijver Ward Ruyslinck zich indertijd ook al af. En ik met hem. Hij was van hetzelfde bouwjaar als mijn moeder, 1929, maar zijn observatie is van alle tijden: onaardige mensen zijn er altijd geweest en zullen er altijd blijven.

Zaterdag deed ik boodschappen op de markt. Half uurtje fietsen heen, half uurtje fietsen terug, in weer en wind. Niets is beter voor je geest en je lijf dan fietsen. Uitwaaieren, ontspannen, bewegen, vrijheid, buitenlucht, tijd voor jezelf, tijd voor bezinning... Het helpt tegen alle kwalen. Noem mij een sportschool die dat kan evenaren.

Op mijn gemak slenter ik langs de kramen. Hier koop ik drie appels, daar een pondje kaas en o ja, ook nog wat vers gebrande noten – hé bah, wat heb je toch weinig nodig met z'n tweetjes. Ik besluit nog even naar mijn vriend de marktslager te gaan voor een onsje van dit en een onsje van dat en dan

een kop koffie te gaan drinken in de bibliotheek om de hoek. Krantje erbij, perfect.

De marktslager maakt mijn bestelling klaar en we delen net allerlei koetjes en kalfjes met elkaar als achter mijn rug een heftig gekrakeel losbreekt. De slager valt stil en kijkt geschrokken op. Als ik mij omdraai, zie

ik een man, een vijftiger, in een valse joggingbroek losgaan op een fietsende jongen. Hij trapt, en de fietser verliest zijn evenwicht. Zo te zien is dat een nette knul, hip jasje, hip kapsel, oortjes in. Maar hij doet iets wat niet mag, iets waar de joggingbroek héél boos van wordt: hij fietst op de markt. De man schreeuwt weer iets en zwaait dreigend met zijn vuist. Wat is dit? Wat gebeurt er toch? Inmiddels heeft zich aan de zijlijn een groepje voorbijgangers verzameld. De man maakt nog

een trapbeweging naar de jongen, die versuft op de grond ligt. Verbouwereerd worstelt hij zich onder zijn fiets vandaan en doet zijn oortjes uit. Op dat moment lijkt hij wakker te worden. Hij raapt zichzelf bij elkaar en begint nu ook te schreeuwen. Er vallen vloeken. Lelijke woorden. De jongen hijst zijn rijwiel op en roept iets als:

--Hé idioot, rare mambo...
 --Wat is een mambo? vraag ik aan mijn slager, maar die weet het ook niet.
 --Flik@#%* toch op naar het bejaardenhuis.
 Scheldend verdwijnt de jongeling met zijn fiets aan de hand in de mensenmassa.

Als de volwassenen niet aardig zijn, waarom zouden de kinderen het dan wel zijn? Goeie vraag. Maar Jezus onze Leermeester heeft een afdoende remedie tegen zulk vloeken en tieren. Eentje die veel verder gaat dan aardig zijn voor elkaar: "Zegen elkaar, spreek goede woorden..."
 En dat mag best in stilte.

Illustratie: Heester Nijhoff

Willemke Wieringa laat u in korte schetsen meelevén met dagelijkse voorvallen in haar familie met vijf kinderen en veertien kleinkinderen. Eerdere columns verschenen in de bundel 'Ik wou dat ik een mandje had'. Bestellen? Maak € 7,95 over op nr 43 78 42 215 tnv Topic Creatieve Communicatie te Wierden.

Coram Deo programma

Wat kun je nu nog met de Reformatie van toen?

Wat kunnen we in onze tijd nog met de ideeën van de reformatie? Hoe actueel zijn die nog? Refo500 biedt een programma aan waarin het gaat om thema's van toen voor mensen van nu.

Het internationale platform Refo500 gaat uit van de gelijknamige Nederlandse stichting die in het leven werd geroepen om kennis, deskundigheid, ideeën, producten en activiteiten rond 500 jaar reformatie aan te beelden en te delen. Nieuwste loot aan de stam is het Coram Deo Program.

Persoonlijk toepassen

In het Coram Deo Program staan zowel waarden uit de tijd van de Reformatie als mensen van vandaag, centraal. Hoe kun je belang-

rijke thema's van de Reformatie persoonlijk toepassen? Wat kun je er mee in je eigen leven? Het Latijnse begrip Coram Deo staat voor het besef dat heel het leven zich voor Gods ogen afspeelt en de verantwoordelijkheid die dat met zich meebrengt. Daarbij gaat het om waarden als: vrijheid, verantwoordelijkheid, gerechtigheid, kennis en verandering.

Inspireren

Het Coram Deo programma richt zich op mensen die anderen kunnen inspireren, zoals managers, politici, wetenschappers, juristen, ouders, studenten en leerkrachten. Via verschillende methodes worden deelnemers aan de activiteiten gestimuleerd na te denken over hun eigen situatie aan de hand van deze waarden.

Evenementen

Enkele concrete donaties maakten het mogelijk met dit nieuwe programma te beginnen. Refo500 is de enige organisatie die na 2017 is doorgegaan met het actualiseren van de thema's van de Reformatie. Naast het Coram Deo staan voor 2019 ook diverse evenementen op het programma, onder andere in Bologna, Grand Rapids, Washington, Leuven en Zürich. De evenementen worden in samenwerking met andere instellingen georganiseerd (zie ook kader). Info: www.refo500.com

Zwinglireis

Optreden tegen sociaal en economisch onrecht, tegen kerkelijk misbruik en tegen bijgeloof, dat zijn kenmerken van het leven van Huldrych Zwingli (1484-1531), de reformator van Zwitserland. Maar ook een gezonde relatie tussen kerk en staat, aandacht voor spiritualiteit, en voor de schoonheid van de natuur, horen bij de thema's van deze reformator en van zijn collega's in Basel en Bern. Thema's overigens die ook van invloed waren op de Nederlanden. De Zwitserse Reformatie viert in 2019 haar 500-jarig jubileum en de thema's die daar in de zestiende eeuw speelden zijn vandaag zeer actueel, en dat wereldwijd. Het Coram Deo Program organiseert van 20 tot 24 mei in samenwerking met DrieTour een reis naar de prachtige steden, kloosters en kerken waar Zwingli en de zijnen gewerkt hebben. Niet alleen om die plaatsen te bekijken maar ook om van de waarden die destijds (her)ontdekt werden te leren en die toe te passen. In deze reis komen vooral de waarden verantwoordelijkheid en gerechtigheid aan de orde.

Reformator Maarten Luther in het centrum van Berlijn. In 2017 vierde Nederland 500 jaar Reformatie.

Reformator Huldrych Zwingli bij de Wasserkirche in Zürich. In 2019 viert Zwitserland 500 jaar Reformatie.

Vervolg van pagina 4

MARIËNBERG

Contactpersoon: mw. Jeannet Visser-Hesselink, Ds. P. H. Wolfertstraat 35, 7692 AH Mariënberg, tel. 0523-235724, e-mail j.visser.hesselink@gmail.com

Kerkdienst 27 jan.: 9.30 ds. W. Broekema, Nijverdal.
Beerzerveld 19.00 ds. H. ter Beek, Zwartsluis. Gez. dienst. **O.v.d.:** dhr. F. Timmer.
Diakenen: B. Mellema en W. Wittenberg. **Collecten:** Stg. Michal, kerk en gebouwen.
Gastheer: P. Olsman.

Meeleven. Er zijn geen namen genoemd, maar dat betekent niet dat we niet kunnen meeleven met elkaar. In de preek van 20 jan. hebben we juist gehoord hoe belangrijk het is om om te zien naar elkaar. Een appje, kaartje, telefoontje of bezoekje kan heel waardevol zijn... Aan wie denkt u en wie mag er op uw medeleven rekenen?

Tekst. Je reputatie is het beste wat je kunt loslaten, want het

kost zoveel energie om die hoog te houden.

SIBCULO

Contactpersoon: mw. F. Bolks-Brink, De Vleggedijk 4, 7693 PX Sibculo

Kerkdienst 27 jan.:
Kloosterkerk Sibculo 9.30 ds. H. Dorgelo. **Knd.:** groep I t/m 8. **Oppas:** Suzan Bolks en Jenita Veldman. **Collecten:** diaconie, solidariteitsfonds en onderhoudsfonds.
Fredrikskerk Kloosterhaar 15.00 SIEN-dienst o.l.v. ds. W. v/d Griend. **Collecten:** SIEN, Solidariteitsfonds en onderhoudsfonds.

Jarig. 1 febr.: dhr. B. Withaar, Veenackers 8, Sibculo: 81 jaar.
5 febr.: mw. F. Cremer-Cornello, Duijtschstr. 29, Kloosterhaar: 75 jaar.

14 febr.: mw. C. Humme, Kloosterdijk 107, Sibculo: 71 jaar.
Van harte gefeliciteerd en Gods zegen toegewenst in uw komende levensjaar.

ST. JANSKLOOSTER

Contactpersoon: Tiny van der

Linde-Altena, Leeuwte 55, 8326 AB St. Jansklooster, tel. 0527-241427

Kerkdiensten 27 jan.: 10.00 ds. E. van der Veen, Oldemarkt. H.A. **Oppas:** Wilnette Oenema en Dewi Bosgraaf. **Knd.:** groep I: Marijke en Geri. **Organist:** Johan Tijssen. **14.30** ds. E. van der Veen, Oldemarkt. H.A. en dankzegging. **Organist:** Mark van Vreden. **Collecten:** I. Diaconie. 2. Kerk.

Ziëken. We denken aan en leven mee met hen die te maken hebben met ziekte, verdriet en zorgen. En met hen die eenzaam zijn of aan de avond van hun leven zijn gekomen. Juist in tijden van zorgen en moeiten is het belangrijk om te weten dat er aan je gedacht wordt, bijvoorbeeld d.m.v. gebed, een bezoekje, een kaartje of telefoontje. Het maakt het verschil in tijden van tegenslag op wat voor manier dan ook. Zo mogen en kunnen we elkaar bemoedigen en tot steun zijn. We wensen allen die te maken hebben met genoemde situaties veel sterkte en bovenal Gods onmisbare hulp en bijstand toe

voor nu en voor de toekomst.
Contactgroep. We staan weer aan het begin van een nieuw jaar en wat dit jaar ons gaat brengen weten we niet maar we mogen in vertrouwen op onze hemelse Vader het jaar ingaan. Met Hem zal het ons aan niets ontbreken. En zo hopen we de eerste contactmiddag van dit jaar anno 2019 weer bij elkaar te komen. Er staat een middag gepland waarvoor we dhr. Willem van Dijk uit Elburg hebben uitgenodigd. Hij zal ons het één en ander gaan vertellen over joodse gewoonten en feesten. Dhr. Van Dijk is vrijwilliger bij de Sjoel in Elburg en heeft veel kennis van hoe het leven van de joden in het verleden en heden er uitziet. Kijken jullie ook uit naar een mooie en leerzame middag? Wij ook. Hartelijk welkom op D.V. dinsdag 29 jan. om 14.30 uur.

Cursus rouwverwerking. Op 30 jan. start ds. E. van der Veen met een cursus rouwverwerking. De cursus wordt in drie avonden gegeven en de eerste start dus op D.V. 30 jan. De 2^e avond is

op 6 febr. en de laatste op 13 februari. De cursus is bedoeld als toerusting voor ouderlingen en pastoraal medewerkers in Sint Jansklooster en Vollenhove. De volgende drie onderwerpen komen tijdens deze avonden ter sprake. Je bent ook wat je hebt verloren. Over vormen van verlies: naast de dood zijn er vele andere manieren in ons leven. Eigen-wijs rouwen. Mensen mogen op hun eigen manier rouwen maar geven wij elkaar daarin voldoende ruimte? Is er wel altijd sprake van een rouw-'proces'? en Troost: niet minder verdriet. Hoe kunnen we elkaar tot steun zijn en welke troost gaat daarvanuit? Wat doet troost met een lijdend mens? De avonden zijn in de Johanneskerk, Leeuwte 81, Sint Jansklooster. 19.45 uur inloop met koffie en om 20.00 uur begint de cursus en duurt tot ongeveer 21.45 uur. Dat het mooie, waardevolle en leerzame avonden mogen worden. Hartelijke groeten en een goede week toegewenst.

Daan

Kerken die leeglopen?

In het afgelopen jaar werden de 'gelovigen' van Nederland tweemaal opgeschrikt door onderzoeken waaruit zou blijken hoe het staat met de 'religiositeit' in dit land. Niet zo best, volgens de onderzoekers.

DOOR
DAAN VAN DER WAALS,
GRAMSBERGEN

Allereerst kwam het Centraal Bureau voor de Statistiek met de mededeling dat slechts 49% van de Nederlanders 'religieus' is. Later bleek dat enkel bedoeld werd op het aantal kerk-leden. Wel een beetje slordig geformuleerd dus. Het Sociaal Cultureel Planbureau deed er eind 2018 een schep bovenop. Het becijferde dat een kwart van de Nederlandse bevolking zichzelf 'gelovig' acht en meldde verder dat het hard gaat met de teloorgang van Nederlandse kerken: elke dag een paar honderd kerkleden minder. Als het zo doorgaat, luidde de boodschap, zijn er binnenkort nog maar nauwelijks christenen over.

Onnadenkend

Over beide sociologische onderzoeken en de gehanteerde begrippen is al veel gezegd en geschreven, en dat ga ik niet allemaal herhalen. Wel viel me op dat in de publiciteit veelvuldig de 'leegloop' van kerken van stal werd gehaald. Zeer onnadenkend heeft men het in de media en elders telkens maar weer over die leegloop, alsof dit woord de kerkelijke werkelijkheid afdoende beschrijft en dat is niet zo.

Kerkleden of kerkgangers

Ik plaats wat kanttekeningen. Om te beginnen kan het woord 'kerk' in ons spraakgebruik op de kerkelijke organisatie – het kerkgenootschap – slaan maar ook op het kerkgebouw als zichtbare gestalte van die kerk. Welk van de twee is bedoeld? Gaat het over kerkleden of over kerkgangers? Misschien beide, maar alle twee in gelijke mate? Veel kerkelijke gemeenten kennen een brede 'rand' van mensen die niet of nauwelijks meeleven en aan de activiteiten niet deelnemen. Het kan best zijn dat die 'rand' sterk afbrokkelt terwijl de kerngroep van actieve kerkgangers min of meer stabiel is of zelfs groeit. Omgekeerd kan natuurlijk ook. Naar het schijnt is sterke teruggang van het aantal kerkgangers vooral een rooms-katholiek verschijnsel, vanwege de misbruikschandalen, maar wellicht ook als gevolg van fusies van parochies.

Minder, minder, minder

Volgende vraag: wat is leegloop? Ik heb daar twee voorstellingen bij. Ik denk aan een winkel waar het met de aanloop en dus ook met de omzet niet wil vlotten. De klanten willen niet komen of lopen de winkel straal voorbij. De filiaalchef ziet het gramstorig aan en weet het tij niet te keren. Onherroepelijk gaat de zaak op de fles en staat het personeel

dopelingen, leerhuisbezoekers, ga zo maar door. Minder, minder, minder... 'Het vreet aan je', voegde hij eraan toe.

Kansen en mogelijkheden

Mensen zijn ook in dit opzicht niet gelijk. De meesten van ons accepteren de feiten en kijken vooral naar kansen en mogelijkheden. In Gramsbergen kennen we bijvoorbeeld eens per maand zogenaamde E-meetings, een laagdrempelig alternatief van de klassieke kerkdienst, die dezelfde morgen trouwens ook plaatsvindt. Er zijn verder diensten voor kinderen en jongeren in verschillende leeftijdsgroepen, tot de 'kleuterkerkdienst' aan toe. Van een gramstorige filiaalchef die ziet dat zijn zaak naar de knoppen gaat, geen spoor.

Natuurlijk verloop

Een tweede beeld dat het woord 'leegloop' bij mij oproept is van een kerk die leeg stroomt. Net was de kerk nog goed gevuld, maar nu rept ieder zich naar de uitgang. Zo dadelijk is er niemand meer. Maar dat beeld klopt dus niet. Op tal van plaatsen komen mensen samen, vaak heel enthousiast en bereid er de schouders onder te zetten. En de honderden dan die Nederlandse kerken elke dag verliezen? Mijns inziens is dat grotendeels geen 'kerkverlating' in de klassieke zin van het woord. Dat was in een vorige generatie wel het geval, maar nu speelt het natuurlijke verloop een veel grotere rol. Door overlijden, ouderdom, verhuizing raken we veel mensen kwijt. Daar staat maar weinig instroom tegenover. Dat laatste is natuurlijk wel een groot probleem, heel wat groter dan de

getalsterkte van de huidige aanhang, waarover de beide onderzoeken ons weinig wijzer maken.

De praktijk

Tot slot: mijn woordenboek geeft (zelfs als eerste) nog een heel andere betekenis van 'leeglopen': 'het in werking zijn van een machine zonder dat er wordt geproduceerd'. Nu, daar lijkt de kerkelijke praktijk al helemaal niet op. Kerken produceren juist heel veel, niet alleen voor de eigen leden maar ook in de samenleving als geheel. Er is wel eens berekend hoeveel de kerken met hun talloze vrijwilligers de samenleving besparen. Zou al dat werk door professionals gedaan moeten worden, dan komen we in de miljoenen, zoal niet miljarden terecht. Ik ben niet zo'n fan van zulke rekensommetjes, maar toch: hoezo 'leeglopen'?

Er is wel eens berekend hoeveel de kerken met hun talloze vrijwilligers de samenleving besparen. Dat zou weleens we in de miljoenen, zoal niet miljarden kunnen lopen.

Wij lezen vandaag

Zondag 27 januari
Ester 3:1-11

Maandag 28 januari
Ester 3:12-15

Dinsdag 29 januari
Ester 4:1-8

Woensdag 30 januari
Ester 4:9-17

Donderdag 31 januari
Ester 5:1-14

Vrijdag 1 februari
Ester 6:1-14

Zaterdag 2 februari
Ester 7:1-8:2

Even doordenken

Rancune brengt mensen ertoe hun eigen ziel langzaam te vergiftenen. *Max Scheler*

Colofon

Het Gezamenlijk Zondagsblad voor de Protestantse Kerk in Drenthe, Overijssel en Flevoland is een uitgave van Topic, Burg, J.C. van den Bergplein 34, 7642 GT Wierden, tel. 0546 577475, info@topic-cc.nl, www.topic-cc.nl. Het Gezamenlijk Zondagsblad informeert over ontwikkelingen in kerk, theologie en samenleving en houdt rekening met de verscheidenheid binnen de kerken en de lezerskring.

Redactieadres Gezamenlijk Zondagsblad, Burg, J.C. van den Bergplein 34, 7642 GT Wierden, info@topic-cc.nl, tel.: 0546 - 577475, fax: 0546 - 577477, jaap@topic-cc.nl

Hoofredacteur dr. J.D.Th. Wassenaar, Dorpsstraat 43, 7447 CM Hellendoorn, 0548 - 655635, e-mail: hoofredactie@gezamenlijkzondagsblad.nl

Eindredactie J. v.d. Venis

Redactie ds. V.J. Bakker, drs. A. Hekman, ds. R. van der Hucht, drs. T.J. Oldenhuis, drs. A.A. van der Spek

Medewerkers ds. Pieter Boomsma, ds. Foekje Dijk, Jan Groenewegen, Gerrit Kraa, Leo Polhuys, Daan van der Waals, Willemke Wieringa

Gemeenteberichten en Kerkdiensten Gemeenteberichten dienen uiterlijk maandag vóór 8.00 uur aangeleverd te worden aan henriette@topic-cc.nl. Gegevens voor kerkdiensten dienen zo ruim mogelijk van tevoren te worden aangeleverd aan henriette@topic-cc.nl. Plaatsing van gemeenteberichten geschiedt zonder kosten. Protestantse kerken in het verspreidingsgebied van onze krant kunnen hiervan gebruik maken.

Andere nieuws Het Gezamenlijk Zondagsblad neemt graag berichten op over bijvoorbeeld speciale kerkdiensten en bijeenkomsten, jubilea, reünies, concerten, vergaderingen en andere activiteiten die wij interessant achten voor onze lezers. Daarbij houdt de redactie zich het recht voor berichten te weigeren. Stuur uw informatie naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl

Overname Bij gehele of gedeeltelijke overname van artikelen wordt men vriendelijk verzocht de bron te vermelden en een exemplaar van het nummer waarin dit artikel is overgenomen, aan de redactie te zenden.

Advertenties Voor informatie over tarieven en plaatsingsmogelijkheden belt u naar 0546 - 577475 (vraag naar Liselore Kok). Advertentiemateriaal kunt u vrijdag vóór 12.00 uur digitaal aanleveren bij Gezamenlijk Zondagsblad, Burg, J.C. van den Bergplein 34, 7642 GT Wierden, liselore@topic-cc.nl

Advertentie-adviseur voor Drenthe: J. van Vondel, Runde ZZ 120, 7881 HR Emmer Compasuum, tel. 0591 - 351730, jvanvondel@hetnet.nl

Familieberichten Berichten vóór maandag 8.00 uur aangeleverd, worden opgenomen in de eerstvolgende krant. Sturen naar henriette@topic-cc.nl of het redactie-adres (zie hierboven)

Abonnementen Voor opgave van een abonnement, een adreswijziging of vragen over de verzending kunt u contact opnemen met Henriette Gerfen: henriette@topic-cc.nl. Op maandag en donderdag is zij telefonisch bereikbaar op 0546 - 577475. Abonnementenprijzen: per jaar met automatische incasso € 64,00; per jaar met een factuur € 70,00; per half jaar met een automatische incasso € 35,00; per half jaar met een factuur € 39,00. Abonnementen kunnen elk gewenst moment ingaan. U kunt kiezen voor een halfjaar- of een jaarabonnement. Abonnementen kunnen elk gewenst moment worden opgezegd, waarbij een opzegtermijn van één maand geldt. Opzeggingen dienen schriftelijk of per email te geschieden. Een opgezegd abonnement loopt door tot afloop van de betalingsperiode. Het Gezamenlijk Zondagsblad verschijnt minimaal 35 keer per jaar. Wekelijks in de periode van oktober t/m maart, in de tussenliggende periode minder frequent. Zie voor de verschijningsdata: www.gezamenlijkzondagsblad.nl/over het GZ ISSN 1384 - 3923 www.welkomindekerk.nl

In deze rubriek wordt informatie over PKN-kerkdiensten in Drenthe, Overijssel en Flevoland gratis opgenomen. De redactie is afhankelijk van de gegevens van de preekvoorzieners en kan daarom niet verantwoordelijk worden gesteld voor de juistheid ervan. **Gegevens kunt u sturen naar:** Burg, J.C. van den Bergplein 34, 7642 GT Wierden, of mailen naar henriette@topic-cc.nl

Drenthe

Zondag 27 januari 2019

Aalden 10.00 ds. B. Breunisse
Alteveer GK 10.00 ds. Lourens
19.00 jeugdendienst
Assen AK 10.00 ds. R. Buschschers
De Bron 10.00 ds. H. Harmsen, H.A. **JK 10.00** ds. B. Riepma
De Slingeborgh 10.30 da. E. Struikmans **OK 10.00** da. W. van Noord
Beilen PK 10.00 ds. J. Greving **19.00**
Borger GH 10.00 ds. R. Kleije, H.A.
Bovensmilde WK 10.00 ds. P. de Vries
Coevorden GK 10.00 ds. H. Nagelhout
Hoeksteen 19.00 ds. H. Nagelhout
Diever GK 10.00 ds. H. Hoogeveen **19.00** ds. B. van Werven
Drijber GK 10.00 ds. Moerman
Dwingeloo 10.00 dhr. B. van Dijke
Een 9.30 ds. H.J. Meijer
Elim GK 10.00 dhr. H. Scholing
Emmen GrK 10.00 ds. Le Grand
Ichthus 10.00 ds. de Valk
Kapel 10.00 ds. Wiekerad **SH 10.00** ds. Hoekstra
Emmer-Compasuum Het Anker 10.00
Gasselte 10.00 mw. A. Stobelaar
Gasselternijveen 10.00 ds. F. de Boer
Gees 10.00 ds. T. ten Hove
Gieten DK 10.00 ds. K. Meijer
Grollo 10.00 Ate Trox
Hijken/Hooghalen Kompas 10.00 ds. M. Hazeleger
Hollandscheveld 10.00 ds. J. Wegerif, H.A. **19.00** ds. P. van Ool, H.A.
Hoogersmilde De Schakel 10.00 ds. H. Jumelet, H.A.
Hoogeveen GH 9.30 ds. C. 't Lam, H.A. **GrK 9.30** ds. J. Snaaterse **19.00** Hoogeveen zingt **HK 9.30** ds. C. 't Lam, H.A. **OK 9.30** ds. T. Braam **19.00** themadienst
VH 9.30 ds. W. Loosman
Weidesteyn 10.30 dhr. W. Wennink
Klazienaveen KK 9.30 n.b.
Kloosterveen De Ontmoe-

ting 10.00 ds. L. v/d Peppel
Meppel MK 10.00 Erfdeed 10.00 ds. K. Stroop
19.00 Taizé-viering **OK 10.00** ds. S. Sijtsema
Nieuw-A'dam NK 10.00 ds. J. Fischer
Nieuw-Balinge 10.00 ds. J. Boer **19.00** ds. G. Nijland
Nieuweroord ImK 10.00 19.00 RH
Nieuw-Weerdinge 10.00 ds. van Elten
Nijeveen 10.00 kerk en school
Pesse KpK 10.00 ds. H. v/d Meulen
Rolde 10.00 ds. J. Bos
Roden CK 10.00 ds. W. Meijles, H.A. **JK 9.30** da. M. Pranger
Ruinerwold/Koekange BH 10.00 ds. J. Muis
Schoonoord De Wijngaard 9.30 ds. Hordijk
Sleem DK 10.00 ds. J. Scheffer
Smilde KK 9.30 ds. D. Kits
Tiendeveen 10.00 ds. W. Zuijderduijn **15.00** ds. W. Hulsman
Valthe BK 10.00 ds. J. Mellema
Vries DK 10.00 ds. B. Altena
Westerbork VH 10.00 ds. J. van Kempem **SK 10.00** ds. M. Leffers
Zuidlaren LK 10.00 ds. W. Slob **19.00** da. G. de Boer **HK 10.00** ds. J. Katerberg
Zuidwolde GK 9.30 ds. B. Gras, H.A. **HG 10.00** ds. A. Broekman
Zwartemeer GK 9.30 oec. dienst

Flevoland

Zondag 27 januari 2019

Ens GK 9.30 ds. P. Wiekerad
16.00 dhr. B. Ritsema
Kraggenburg 10.00 ds. I. Postma
Marknesse 9.30 ds. K. Faber
Nagele 9.30 da. M. van Beusichem, H.A.
Urk BK 10.00 ds. E. Terpstra **17.00** ds. R. van Hornsveld **PK 10.00** ds. J. Tadema **17.00** ds. G. van Zanden **De Poort 10.00** ds. G. van Zanden **17.00** ds. E. Terpstra
Zeewolde 10.00 ds. E. Gruteke

Overijssel

Zondag 27 januari 2019

Almelo De Ontmoeting 10.00 ds. M. Plette **19.00** zangdienst **PK 10.00** ds. E. van Houweligen
Noach 10.00 ds. D. van Bart
Eugeria 10.15 ds. H. v/d Pol
Beerzerveld 10.00 ds. J. Adriaanse, H.A. **19.00** ds. H. ter Beek
Belt-Schutsloot 11.00 ds. W. Menkvelde

Bergentheim WK 10.00 da. G. Rohaan **19.00** ds. W. Broekema
Berkum HH 9.30 ds. J. Visser
Blankenham 11.00 da. R. v/d Hucht
Blokkzijl/Scheerwolde GrK 10.00 ds. J. Vonk
Borne Dijkhuis 10.00 ds. J. Meijer
Bruchterveld 10.00 ds. H. de Ham
Daarle 9.30 en 15.00 ds. B. Heusinkveld
Daarlerveen 9.30 en 19.00 ds. M. Bos, H.A.
Dalfsen GrK 10.00 en 19.00 ds. H. Schipper **Oudleusen 10.00** ds. I. Jansen
Dedemsvaart Antenne 10.30 ds. K. van Staveren **VDK 9.30** ds. J. Zondag **19.00** ds. J. Wegerif, Zangd.
De Krim PK 10.00 ds. G. Heinen
Delden OB 10.00 ds. G. Lambers-Heerspink
Den Ham GK 10.00 ds. R. van Hornsveld **19.00** ds. H. Klaassen
DK 10.00 ds. de Goeijen
Diepenheim 10.00 ds. T. Nieuwenhuis
Enschede OK 10.00 ds. A. Reitsma **16.30** Taizé-viering **Lonker 10.00** ds. E. den Breejen
Usselo 10.00 ds. C. Bunjes **BK 10.00** ds. A. Bierma **ZP 18.00** mw. W. de Jong **HZ 10.00** past. F. Peters **JK 10.00** mw. N. Hengeveld
Enter 9.30 ds. D. Hellinga **19.00** ds. J. Maliepaard
Genemuiden GK 9.30 ds. A. Versteeg **19.00** ds. I. Postma
GrK 9.30 ds. W. Hulsman **19.00** ds. C. v/d Worp **HC 9.30** ds. J. Olie
Giethoorn PG 10.00 ds. D. Wolters
Gramsbergen BHK 10.00 en 19.00 ds. H. Boersma, H.A.
Hardenberg Baalder 10.00 ds. W. v/d Wel **Baalderveld 10.00** ds. P. Langbroek **HK 10.00** mw. N. Jonkers **De Matrix 9.30** ds. Y. van Benthem **Radewijk 10.00** ds. G. Holverda **HöK 10.00** ds. A. de Lange **Witte Kerk 10.00** ds. L. van Rikxoort **Oostloorn 11.00** ds. D. Brienen
Hasselt Ichthus 10.00 ds. H. van Veldhuizen **De Baak 10.00** ds. R. Vissinga
Heino 9.30 da. L. van Houte
Holten DK 9.30 ds. M. van Sandijk, H.A. **Kandelaar 9.30** ds. G. van Herk, H.A. **19.00** dhr. H. Stam
Kampen OH 10.00 ds. K. Jager **19.00** n.b.
Kuinre 9.30 da. R. v/d Hucht
Kampervveen 9.30 dhr. H.

Zwart Lemelerveld BK 10.00 ds. K. Benard
Lutten LK 10.00 ds. C. Post
Marienberg SK 9.30 ds. W. Broekema **19.00** ds. H. ter Beek
Nieuwleusen GrK 10.00 ds. L. Hoekstra **MK 10.00 en 19.15** ds. G. Trouwborst **OK 10.00** ds. M. Develing
Nijverdalen RB 9.30 ds. E. van 't Slot **HC 9.30** da. B. v/d Weg **18.30** ds. J. Wegerif
Oldemarkt HG 9.30 ds. E. Jans **GK 9.30** ds. H. Torenbeek
Ommen GK 9.30 ds. A. Paas **19.00** ds. K. Jelsma **HK 10.00** ds. K. Hazeleger
Rijssen GK 9.00 ds. F. den Oudsten **19.00** ds. J. Post
Rouveen 11.00 ds. J. Dekker
Sibculo KK 9.30 ds. H. Dorgelo
FK 15.00 ds. A. v/d Griend
Schuinesloot 9.30 ds. Juin
Sint Jansklooster JK 10.00 19.00 Kapel **10.00**
Staphorst 9.30 ds. J. Dekker
Steenwijk GrK 9.30 ds. B. Haanstra **OV 9.30** dhr. A. Schep
EV 10.45 dhr. A. Schep
Steenwijkerwold 9.30 ds. H. de Groot
Vollenhove GrK 10.00 MK 10.00 ds. A. Haaima
Vriezenveen OK 9.30 da. R. van Doorn, H.A. **17.00** ds. W. den Braber, H.A.
Vroomshoop Irene 9.30 ds. J. Droogdijk, H.A. **19.00** ds. F. Schipper, H.A. **Flierborgh 11.15** ds. J. Droogdijk
Wanneperveen 9.30 ds. W. Menkvelde
Westerhaar 9.30 ds. W. den Braber, H.A.
Wierden DK 9.00 ds. W. Gorissen **10.45** ds. T. Smink **18.45** ds. M. Schuurman **GK 9.30 en 19.00** ds. P. Dekker **Hoge Hexel 9.30** ds. H. Donken **15.00** ds. W. Dekker
Wijhe NK 10.00 da. M. Veenstra
Willemsoord 9.30 n.b.
Wilsum 9.30 ds. J. de Kok **14.30** ds. E. Terpstra
Windesheim 10.00 ds. J. van Wijk **19.00** dhr. G. van Vulpen
Ijsselmuiden/Grafhorst GK 9.30 ds. H. van Vreeswijk
Zwartsluis GK 10.00 ds. A. v/d Spek, H.A. **19.00** ds. P. van Veen
Zwolle AK 9.30 ds. J. Tissink **GrK 16.30** Michaësvesper **JK 9.30** ds. K. van Meijeren **17.00** ds. J. Boer **LK 10.00** ds. J. Woltinge **OK 10.00** Dirk-Jan Steenbergen **14.00** perki-dienst **Open Kring 9.30** ds. C. Baljeu **SiK 10.00** ds. R. van Putten **StK 10.00** ds. G. van Rheenen

Dag van de Communicatie

Op 16 maart vindt de Dag van de Communicatie plaats. Een dag met workshops voor kerkbladredacteurs, webredacteurs, communicatiecommissies etc.

Deelnemers kunnen drie van onderstaande workshops volgen.

"Missie, visie en dan ...?"

Hoe laat je je beleidsplan doorklinken in de interne communicatie.

7 geheimen van een krachtige kerkwebsite

Heeft uw kerkwebsite al de X-factor? Is uw kerkwebsite onweerstaanbaar voor gemeentelieden en mensen uit de regio?

Wijs omgaan met social media

Wat is het verschil tussen Instagram en Facebook? Is het handig als de dominee gaat twitteren? Moet de gemeente sowieso op social media aanwezig zijn?

Uw kerkblad, het visitekaartje van uw gemeente
Een kerkblad dat regelmatig op

de deurmat valt biedt juist in deze digitale tijd een waardevol contactmoment met uw kerkleden en 'verre vrienden'.

Wat komt er kijken bij het maken van aansprekende foto's in de kerk?

Hoe beweegt u door de ruimte? Hoe weet u wat er wel en niet kan? Wat u moet weten over fotografie en media? Wat is de AVG en wat is portretrecht?

Zo komt uw gemeente in de krant!

Niet alle nieuws dat je aandraagt, komt ook in de krant. Hoe kan dat nou?

Interne communicatie

Hier is nog geen informatie over beschikbaar

(Bron: PKN)

Zaterdag 16 maart, 10.00 – 16.15 uur Gebouw van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Utrecht, Joseph Haydnlaan 2a. Kosten € 30 euro p.p. (incl. readeur met een samenvatting van alle workshops, het boek 'Kijk, de kerk!', koffie/thee en lunch); aanmelden via: <https://www.aanmelder.nl/106305/subscribe>

Agenda

Vrijdag 25 januari

Holocaustherdenking, 13.00 – 15.00, Nijkerk, De Fontein, Ds. Kuypersstraat 2, info en aanmelding: www.cvi.nl

Zondag 27 januari

Wandeling bij synagoge 12.00 uur, Enschede

Welkomdienst, 18.45 uur, Assen, Jozefkerk, Collardslaan 2A

Zuidwoldiger Zangavond, 19.00 uur, Zuidwolde, Hervormde Kerk, gratis (collecte)

Russisch Orthodoxe Vesper, 19.30 uur, Diepenveen, Nieuw Sion, Vulikerweg 6, gratis (collecte)

Maandag 28 januari

Thema-bijeenkomst met Jean-Jacques Suurmond over zijn boek 'God zijn - Een oefening in bescheidenheid', 20.00 uur, Tichelhoes, Rolde, Hunebedweg 13a,

Dinsdag 29 januari

Leerhuisavond Deventer, 19.30 uur Deventer Eddy Hillesumcentrum, Roggestraat 3, € 7, info: John Bos, 0570-616611

Woensdag 30 januari

Wandeling bij synagoge 14.00 uur, Enschede

Donderdag 31 januari

Licht op Lucebert, 20.00 uur, Assen, De Bron, Eindhovenstraat 28, info: ds. Peter van de Peppel, tel. 0592-344912

Muziekagenda

Zondag 2 februari

Tuschinski Trio: 'La vita è bella', Deventer, 15.00 uur, Deventer, Lebuinuskkerk

Concert met André van Vliet op orgel & Henrie Westra op marimba, 15.00 uur, Lemelerveld, WHZ-hal, Grensweg 17, € 15, www.huetink-royalmusic.nl

Zaterdag 9 februari 2019

Zang- en samenzangavond met Interkerkelijk Mannenkoor Drachten, organist Wilco Veldkamp en ds. D.J. Diepenbroek, 19.00 uur, Staphorst, Kerkgebouw De Bron, Churchillaan 2, € 5

Zondag 10 februari

Vocaal ensemble The Gents, Zalencentrum De Hoofdhof te Zwolle-Berkum, 15.00 uur, € 10 (tot 16 jaar € 5)

Zaterdag 16 februari

Isabelle Doodhagen (viool) en Carl Visser (orgel), Hasselt, Ichtuskerk, Kastanjelaan 3

Zaterdag 9 maart

Liveshow Make Some Noise Kids, 15.00 uur, Zwolle, Verrijzeniskerk, Bachlaan 150, www.eventsforchrist.nl, kaarten à € 19,50 (€ 73,50 voor gezinsticket voor 4 p.)

informatie voor de (muziek)agenda kunt u mailen naar: nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl

Dorpskerkenbeweging van, voor en door dorpskerken

Tijdens een landelijke dorpskerkendag in het Utrechtse Maarn werd dit najaar de Dorpskerkenbeweging van de Protestantse kerk Nederland in gang gezet. Een beweging van, voor en door dorpskerken in Nederland.

De Dorpskerkenbeweging is in het leven geroepen als platform waar kerken ervaringen kunnen delen, elkaar inspireren en helpen.

Waarom een Dorpskerkenbeweging?

Wie een kerk binnenloopt, laat de wereld even achter zich en betreedt een ruimte die anders is, waar tijd en eeuwigheid met elkaar vervlochten zijn, waar 'de wolk gebeden nog hangt', waar muziek zo anders klinkt en waar de verhalen van God en mensen zichtbaar aanwezig zijn. Wie een kerk binnenloopt betreedt een ruimte die inspiratie ademt en stil maakt, en waar onverwachte ontmoetingen zomaar kunnen ontstaan.

Veel dorpskerkgemeenschappen zijn klein maar vitaal en maken deel uit van de dorpscultuur. Er zijn echter ook dorpskerken die de deuren moeten sluiten. Wat zijn dan de mogelijkheden om als geloofsgemeenschap zichtbaar aanwezig te blijven in het dorp? Hoe kan de dorpskerk lokaal van

De Hervormde Gemeente in Ruinerwold (Drenthe) kerkt in de gotische Bartholomeuskerk, gebouwd rond 1500.

betekenis blijven in de toekomst? Dorpskerken en dorpskerkgemeenschappen hebben de samenleving zoveel te bieden!

Wat is de Dorpskerkenbeweging?

De Dorpskerkenbeweging zoekt samen met dorpskerkgemeenschappen manieren om kerk in, van en voor het dorp te zijn. De Dorpskerkenbeweging wil een platform zijn waar dorpskerkgemeenschappen elkaar inspireren en motiveren.

De Dorpskerkenbeweging wil een bijdrage leveren aan het gesprek over kwaliteit van leven en meedenken over de vraag op welke

wijze de dorpskerk daar aan bij kan dragen.

De Protestantse Kerk is initiatiefnemer van de Dorpskerkenbeweging, de lokale (dorps)kerken dragen de beweging. De Dorpskerkenbeweging is open naar andere kerkgenootschappen en zoekt naar samenwerking met landelijke, regionale en lokale partners die zich ook inzetten voor kwaliteit van leven van dorp en platteland.

Dorpskerkambassadeurs

De Dorpskerkenbeweging wordt ondersteund door een landelijke projectgroep, bestaande uit een projectleider en drie dorps-

kerkambassadeurs. Deze drie concentreren zich elk op een deel van Nederland.

Voor Noord Nederland (Groningen, Friesland, Drenthe en Noord-Holland) is dat Jolanda Tuma, voor midden Nederland (Overijssel, Gelderland, Flevopolder en Zuid-Holland) is dat Betsy Nobel. Op hen kunt u een beroep doen om mee te denken met uw plaatselijke situatie. Maar ook als u een mooi verhaal hebt over hoe uw kerk deel uitmaakt van het dorpsleven.

Info: www.dorpskerkenbeweging.nl
E: j.tuma@protestantsekerk.nl en b.nobel@protestantsekerk.nl

Expositie over kerkelijke en politieke strijd

In Dordrecht kunnen geïnteresseerden de expositie 'Kerkelijke en politieke strijd in prenten' bezichtigen.

Ten tijde van prins Maurits, stadhouder van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, en Johan van Oldenbarnevelt, raadpensionaris van de Staten van Holland, woedde een felle kerkelijke en politieke strijd die het land aan de rand van een burgeroorlog bracht. Kerkelijk ging de strijd over het gezag van de belijdenis en de verhouding tussen kerk en staat; politiek vooral om de tegenstelling tussen prins Maurits en Johan van Oldenbarnevelt.

Remonstranten of rekkelijken
Volgelingen van hoogleraar Jacobus Arminius, remonstranten of rekkelijken, hadden grote bezwaren tegen belijdenisdwang en wensten toezicht van de overheid. Zij vonden in Van Oldenbarnevelt hun medestander.

Contraremonstranten of preciezen

De tegenpartij, volgelingen van hoogleraar Franciscus Gomarus, contraremonstranten of preciezen,

achtten zich gebonden aan de belijdenisgeschriften en waren tegenstander van politieke inmenging in kerkelijke zaken. In deze strijd koos prins Maurits de zijde van de contraremonstranten.

Eind van de strijd

Uiteindelijk werd de kerkelijke strijd beslist tijdens de Dordtse Synode (1618-1619) in het voor-

deel van de contraremonstranten. De politieke strijd eindigde met de gevangenneming van Johan van Oldenbarnevelt door prins Maurits. In een proces op 12 mei 1619 werd Van Oldenbarnevelt wegens landverraad ter dood veroordeeld, daar hij 'zijn oren had laten hangen' naar Frankrijk en Spanje. Een dag later vond zijn executie plaats op het Binnenhof in Den

Haag. Over deze kerkelijke en politieke strijd is niet alleen veel geschreven door voor- en tegenstanders, maar werden zowel door rekkelijken, preciezen en roomsen spotprenten uitgegeven. De expositie toont een collectie van deze boeiende prenten.

Expositie t/m 15 mei, Dordrecht, Museum aan de Maas in het Dordts Patriciërshuis

Hier ziet men D'Arminiaensche dreckwaghen. Deze spotprent op de arminianen uit 1618 toont hoe de belangrijkste vertegenwoordigers van de remonstranten en enkele andere hervormers in een wagen worden afgevoerd.

Russisch Orthodoxe Vesper Nieuw Sion

Een primeur in Nieuw Sion: een Russisch Orthodoxe vesper. Teksten en melodien komen uit de Russisch-Orthodoxe mystieke en muzikale traditie en zijn vaak eeuwenoud. De vesper is opgebouwd uit vaste gebeden en gezangen. Deze keer gaan de gezangen over de heilige Efraïm de Syriër uit de vierde eeuw. Efraïm is nog steeds belangrijk voor de Orthodoxe kerk. Hij schreef namelijk een gebed dat in de vastentijd voor Pasen vaak gebeden wordt. Tijdens een Orthodoxe viering worden alle zintuigen aangesproken. Denk aan iconen, kaarsen, liturgische gewaden, wierook en prachtige meerstemmige zang.

Zondag 27 januari, 19.30 uur, Diepenveen, Nieuw Sion, Vullikerweg 6, gratis (collecte)

Workshop Bijbelverhalen vertellen

Productiehuis De Verhalenboot organiseert samen met De Vertelacademie een workshop Bijbelverhalen vertellen. De workshop richt zich op leerkrachten, bibliothecarissen, welzijnswerkers, theologen, sprekers, grootouders, verhalenvertellers en andere liefhebbers van verhalen. Voor iemand die de Bijbelverhalen op een levendige manier voor het voetlicht wil brengen, ligt de uitdaging erin een vorm te vinden die het verhaal betekenis kan geven binnen de veranderende wereld waarin we leven. Ervaring met het vertellen van (korte) verhalen is gewenst.

Docente Peterine Kooijmans
Docent van de workshop is Peterine Kooijmans. Zij is dramadocente en studeerde in 2015 af aan de Vertelacademie met een voorstelling waarin een drietal vrouwen uit de Bijbel centraal staan. Info en aanmelden via www.deverhalenboot.nl/programma

Zaterdag 9 februari, 10.00-17.00 uur, Zwolle, Provinciehuis, Statenhal, € 135

Kaartverkoop Nederland Zingt Dag gestart

Men kan weer kaarten bestellen voor de Nederland Zingt Dag 2019, van de makers van het bekende NPO 2-programma 'Nederland Zingt'. Dit jaar vindt het grote zangfeest plaats op zaterdag 6 april in de Jaarbeurs in Utrecht. De EO waarschuwt liefhebbers om op tijd een kaartje te bestellen, want de verkoop gaat hard.

Meer dan tv-programma
'Nederland Zingt' groeide sinds de jaren '90 uit van een televisieprogramma naar een community waar wekelijks duizenden mensen hoop, troost en liefde ervaren door geestelijke liederen. Op zaterdagavond en zondagochtend is 'Nederland Zingt' op tv. Maar ondertussen zijn er ook een website, een YouTube-kanaal, een app en jaarlijks acht Nederland Zingt-avonden door heel Nederland.

Zaterdag 6 april, Utrecht, Jaarbeurs, kaarten à € 25 te bestellen via www.nederlandzingt.nl

De kerkdienst (8):

Schuldbelijdenis, genadeverklondiging, en de 'wet'

Wat gebeurt er rondom en in een kerkdienst? Kerkgangers zijn zich daarvan maar ten dele bewust. In een serie artikelen besteedt Riemer Roukema aandacht aan onderdelen van de kerkdienst.

DOOR R. ROUKEMA, ZWOLLE

In een klassieke opzet van de protestantse kerkdienst kunnen eerst de Tien Geboden worden gelezen, waarop het gebed van schuldbelijdenis volgt. Dan wordt Gods vergeving uitgesproken en volgt de oproep om naar Gods bedoeling te leven. Daarover ging het de vorige keer. Maar het kan ook anders.

Zwaar

De steeds weer herhaalde lezing van de Tien Geboden aan het begin van een dienst kan een zware druk op de kerkgangers leggen. De indruk wordt gewekt, dat het de allerbelangrijkste tekst van de Bijbel is. Hij wordt (of werd) immers aan het begin van bijna iedere dienst gelezen, met als doel ons op onze zonden te wijzen. Je kunt daar tegenin brengen: de Tien Geboden zijn toch een tekst van bevrijding? God had Israël uit de slavernij van Egypte verlost, en wilde het volk nu voorhouden waaraan het zich te houden had. Niet om steeds weer aan zijn zonden herinnerd te worden, maar om dankbaar met Gods goede geboden in te stemmen. We hebben het aan de apostel Paulus te danken dat 'de wet' deels is gaan functioneren als een spiegel voor onze zonden. Maar Paulus schrijft meer dan dat en zo is er ook een andere vorm mogelijk.

Ootmoedig gebed

Na de intochtspalm gaat zo'n dienst verder met een gebed van erkenning van ons tekortschieten. Met een oud woord wordt het wel het 'gebed van verootmoedi-

ging' genoemd. In dat gebed maak je je klein ('ootmoedig') tegen over God, omdat je weet dat je soms, of regelmatig, je medemens en God teleurstelt. Soms vergeten we te bidden, soms vallen we ten onrechte boos tegen een ander uit; en dan is er nog onze collectieve schuld, van medeplichtigheid aan het afknippen van boeren tot de uitbuiting van de aarde. Het is en blijft zinvol om aan het begin van de dienst ons onbehagen en ons tekortschieten in een gebed te verwoorden. Daarvoor hoeven we niet per se eerst de Tien Geboden te horen.

Genadeverklondiging

Op dat gebed volgt de verkondiging van Gods genade. Dat kan

wat al te gemakkelijk en snel lijken te gaan. De voorganger kan ook een lied kiezen waarin we dat vertrouwen op Gods vergeving uitzingen. Inderdaad kan die genadeverklondiging wel eens wat al te mechanisch overkomen, als een ingesleten, automatisch uitgevoerd ritueel. Israëls profeten hekelden regelmatig dat al te gemakkelijke vertrouwen op Gods barmhartigheid (bijv. Jeremia 3:1-5; Hosea 6:1-6). En toch kunnen we er ook niet zonder.

Richt snoer

Waar het nu vooral om gaat: na die genadeverklondiging kunnen de Tien Geboden gelezen worden, of een andere tekst waarin Gods bedoelingen met ons worden verwoord. In zo'n opzet van de dienst functioneren zulke

DE 'WET' IS ER NIET ALLEEN OM ONS KENNIS VAN ZONDE TE LEREN, MAAR IS OOK BEDOELD ALS RICHTSNOER VOOR ONS LEVEN.

voor ons leven. In de Heidelbergse Catechismus worden de Tien Geboden dan ook besproken in het

kader van de *dankbaarheid* die een christen voor zijn verlossing door Christus dient te betonen. Als dank voor Gods barmhartigheid en als dank voor Christus' leven, dood en opstanding wil een oprecht christen leven naar Gods wil en bedoeling. In de kerkdienst kan dat worden uitgedrukt in deze volgorde: gebed van verootmoediging en schuldbelijdenis, genadeverklondiging, en vervolgens de lezing van de Tien Geboden of een soortgelijke tekst.

Tien Woorden

Overigens worden de Tien Geboden in zo'n orde van de dienst ook wel de Tien Woorden genoemd. In Exodus 20:1 en Deuteronomium 5:22 worden ze namelijk aangeduid als 'deze woorden'. In veel gemeenten is het lezen van deze 'woorden' in onbruik geraakt. Dat heeft misschien te maken met de grote nadruk die erin ligt op het heiligen van de sabbat. Voor christenen ligt dat toch anders dan voor de Israëlieten. Maar het is ook mogelijk die Tien Woorden in een verkorte vorm te lezen. Een voorganger kan ze bijvoorbeeld ook lezen in de weken die voorbereiden op het Kerstfeest en Pasen. Daarna kunnen weer andere teksten worden gekozen waarin we worden aangespoord tot het leven volgens Gods bedoeling.

Prof. dr. R. Roukema is hoogleraar aan de Protestantse Theologische Universiteit.

komen en gaan

PROTESTANTSE KERK Beroepen

te Ridderkerk (wijkgemeente Goede Herderkerk), ds. M.C. van Pelt te Rotterdam-Kralingen (herv.)
te Bleiswijk, ds. W.M. de Bruin te Stolwijk

Aangenomen

naar Bergambacht (herv. wijk A), ds. J. van der Meijden te Rijssen (herv. wijk I)

Bedankt

voor Alphen aan den Rijn (herv.), ds. G.T. Molenaar te Heukelum (herv.) en Vuren (geref.)

GEREF. KERKEN (VRIJG.)

Beroepen te Berkel en Rodenrijs, ds. A.A.M. Wilschut te Zwartsluis

HERSTELD HERV. KERK Beroepen

te Arnhem, ds. G. Kater te Waarder, die bedankte voor Barneveld-Kootwijkerbroek-Voorhuizen
te Boven-Hardinxveld, ds. W.M. Mulder te Wijk bij Heusden
te Katwijk aan Zee (wijk Elim) en **te Nieuwleusen**, ds. D. Zoet te Ouddorp
te Opeusden en te Ouderkerk aan den IJssel, ds. P. den Ouden te Katwijk aan Zee

GEREF. GEMEENTEN

Beroepen te Moerkapelle, ds. H. Brons te Vlaardingen

Aangenomen

naar Doetinchem, ds. A.A. Brugge te Lethbridge (Alberta, Canada)

Cursus in Genemuiden

Leerhuis Zwartewaterland start met een cursus 'Levend in Christus'. Een verdiepingscursus voor iedereen die meer wil weten over de gaven van de Heilige Geest, het gebed, genezing en bevrijding.

Gedurende acht avonden gaan cursisten ontdekken wat het inhoudt om een discipel van Jezus te zijn. Ds. I. Postma zal deze cursus leiden.

HET LEERHUIS ZWARTEWATERLAND

Donderdag 7 februari, 19.30 uur, Genemuiden, Hervormd Centrum, € 15 (cursus), € 25, opgeven: www.leerhuiszwartewaterland.nl

Meezing - Les bij Geke

Leren zingen is een belangrijke investering in de toekomst van kinderen, van Cultuur, aldus Geke van der Sloot. Daarom is er af en toe de gelegenheid bij de Zangschool Geke's Tiental op Urk om een Zangworkshop of Meezing-Les of een Open Repetitie te bezoeken en kennis te maken met de eigen werkwijze om kinderen te leren zingen. Iedereen is welkom. De 16e CD van Geke's Tiental "Urk is 'n gezegend laand" is genomineerd voor de Zilveren Duif Award 2019. Er kan tot 14 maart op Urk op Geke's Tiental worden gestemd via www.zilverenduif.nl/stemmen

Zaterdag 2 februari, Klifweg 16, Urk (Gebouw van het Leger des Heils) 18.00 - 19.00 uur. www.gekestiental.nl, www.gekevaardersloot.nl info@gekestiental.nl

Vervolg van pagina 11

nog maar twee ouderlingen hebben. Daarnaast zijn er de bezoekers die contacten met gemeentelieden onderhouden. Indien u behoefte hebt aan pastoraal contact of een gesprek, kunt u altijd direct contact opnemen met de predikant of ouderling.

Het zout der aarde

Als het zout der aarde zijn is liefdevol, bescheiden zijn en wijs van hart, aandachtig zijn, is luisterend aanwezig zijn en ruimtescheppend bezig zijn, is trouwe vriend en troost te zijn, is spiegel van elkaar en van het Andere te zijn.

Uit: Medemens

Met vriendelijke groeten,
ds. Eric van Veen

Vollenhove

Hervormdvollenhove.nl
redactie@hervormdvollenhove.nl

Predikant Vollenhove-stad: ds. D. Wolters, Steiger 27, 8325 HB Vollenhove tel. 0527-239291
predikantstad@hervormdvollenhove.nl

Predikant Vollenhove-Ambt: ds. H.J.H. Pap, Leeuwte 88, 8326 AD Sint Jansklooster tel. 0527-239504 predikantambt@hervormdvollenhove.nl

Scriba: Dhr. H. Wijermars, Postbus 82, 8325 ZH Vollenhove. tel. 0527-243860 scriba@hervormdvollenhove.nl

Koster Grote Kerk: dhr. G. Bos, tel. 0527-241951.
Beheerder Hervormd Centrum "Tilvoorde": mw. N. Lassche-Remijnse, Tilvoorde: tel. 0527-241538 tilvoorde@hervormdvollenhove.nl

Koster Kapel: mw. G. van Dalen, tel. 0527-246767 kapel@hervormdvollenhove.nl

27 januari 2019 om 10:00 uur in de Grote Kerk, in deze dienst hoopt ds. D. Wolters voor te gaan. De organist is mevr. C. van den Berg. Collectes: diaconie, instandhouding van de eredienst, energiekosten.

JEUGDDIENST?

Mail naar nieuws@gezamenlijkzondagsblad.nl
Gratis plaatsing!

De autodienst wordt verzorgd door Fam. D. Boxum, telefoon 246592. Er wordt in Tilvoorde op de jongste kinderen van onze gemeente gepast door: Pascal Mooiweer, Arianda Jongman en Jetty Jongman.

27 januari 2019 om 14:30 uur in de Kapel, in deze dienst hoopt ds. K. de Graaf uit Kallenkote voor te gaan. De organist is dhr. J.P. van Eerde. Collectes: diaconie, instandhouding van de eredienst, energiekosten. De autodienst wordt verzorgd door Fam. D. Boxum, telefoon 246592.

Agenda

30 januari 2019 om 19:15 uur, Vesper, Grote Kerk.

5 februari 2019 om 20:00 uur, Cursus: Nieuwe Testament, Tilvoorde.

6 februari 2019 om 19:15 uur, Vesper, Grote Kerk.

7 februari 2019 om 15:00 uur, Contactmiddag oudere gemeentelieden, Tilvoorde.

12 februari 2019 om 13:30 uur, Gespreksgroep: Psalmen bij het zoeken van de weg, Nieuw Clarenberg.

12 februari 2019 om 20:00 uur, Kring: Geloofsopvoeding, Voorhof.

13 februari 2019 om 10:00 uur, bijbelkring 60+ Stad, Tilvoorde.

13 februari 2019 om 19:15 uur, Vesper, Grote Kerk.

Kerkenraad

De kerkenraad is in haar vergadering van 8 januari jl. akkoord gegaan met een vermindering van werktijd voor onze predikant Dick Wolters. De afgelopen periode heeft hij gesolliciteerd naar de functie van trajectbegeleider bij IZB-focus. Daarbij gaat hij andere gemeenten begeleiden in nieuwe vormen van missionair gemeentezijn. IZB-focus legt daarbij het accent op het "trainen" van gemeentelieden in de navolging van Christus, zodat zij in hun eigen omgeving getuigen van Hem zijn. Speerpunten van zijn werk zullen dan worden het toerusten van kerkenraden en het neerzetten van een pro-

gramma van vorming en toerusting. Hij is aangenomen voor 10 uur in de week, gedurende 2 jaar, deze aanstelling kan eventueel in de toekomst ook uitgebreid en verlengd worden. Komende week starten we met de sollicitatieprocedure voor het aanstellen van een kerkelijk werker voor 10- 15 uur per week om een deel van zijn werkzaamheden over te nemen. Wij wensen Dick Wolters Gods zegen toe in deze nieuwe uitdaging.

Doopdienst

Komende zondag zal de doop worden bediend aan Roan: zoon van Geke en Mark Benus en aan Luca: zoon van Wilco en Sanne Groothuis. We lezen in deze dienst Marcus 3: 20-35. Jezus geeft daarin aan dat niet de bloedband voor Hem het meest belangrijk is, maar de geestelijke band. Thema voor de preek is: 'een nieuw gezin'. Met de doop geef je je kind uit handen. Je kind is kind van de Vader en daarmee lid van een nieuw gezin, van het gezin van Gods kinderen.

Bloemengroet

Er zijn afgelopen week, als teken van medeleven en als groet van de gemeente, bloemen gebracht bij Dhr. Smit, Reesstraat 26 en bij Mw. van Dijk, de Weijert 32, zij stopt met het bezorgen van de bloemen in Sint Jansklooster. Hartelijke dank voor de jarenlange inzet.

Bericht van de Kindernevendienst

We kunnen terug kijken op een mooie Advent en Kerstperiode. Fijn om met elkaar Lichtdragers van God te mogen zijn. In december is een Kerstcollecte gehouden voor het Kinderkerstfeest. De opbrengst van deze collecte is €1.063,-. Tijdens het Kinderkerstfeest hebben we ook gecollecteerd voor de Kerstcampagne van Kerk in Actie. De campagne is: 'Geef licht aan kinderen in de Knel.' Kerst is het feest van licht. Jezus' geboorte maakte Gods licht zichtbaar. We delen Zijn licht met elkaar en geven het door. Ook aan kwetsbare kinderen voor wie het leven vaak donker is. Zij verlangen naar een uitgestoken hand, een warm hart en een sterke schouder. Doe mee met de kerst-

campagne van Kerk in Actie en geef zo licht door aan kinderen in Zuid-Afrika, Colombia, Oekraïne, Myanmar en Syrië en Libanon, zodat zij weer kunnen stralen. De opbrengst van deze collecte is: €191.40. Dit wordt overgemaakt naar Kerk in actie. Graag willen wij u hartelijk bedanken voor uw bijdrage aan beide collectes!
Leiding Kindernevendienst.

Vollenhove STAD

Ds. D. Wolters, Steiger 27,
8325 HB Vollenhove, 0527-239291
E-mail:
predikantstad@hervormdvollenhove.nl

Overleden

Zondag 13 januari overleed op 85 jarige leeftijd dhr. **Albert Regelink**, De Voorst 15. De afscheidsdienst vond plaats op vrijdag 18 januari in de Grote Kerk. Tijdens deze dienst hebben kinderen en kleinkinderen warme herinneringen aan hem met ons gedeeld. De meesten van ons zien hem waarschijnlijk voor zich, terwijl hij door Veno reed in zijn blauwe autootje, vrolijk zwaaiend. Zo bepaalde hij het straatbeeld. Zijn kinderen beschreven hem als een man die van de natuur hield. Altijd werkzaam geweest in het onderhoud van parken en tuinen. En met een passie voor pony's. Waarvoor hij regelmatig gras haalde, dat hij met een zeis maaide. Hij genoot ook van zijn kleinkinderen. "Opa kittekat", die ook altijd rollen snoep op zak had. Niet alleen de pony's kregen veel te veel te eten. Ook kinderen voerde hij aan de lopende band. Zijn leven was soms ook hard geweest, de eindjes moesten aan elkaar geknoopt worden. Hij zette zich in voor de vrijwillige brandweer. Wat aan de ene kant veel vriendschappen heeft opgeleverd, maar aan de andere kant ook betekende dat hij vaak van huis moest. Hij kon daarnaast goed koken. Soep en karbonade op zondag. Peren stoven in grote hoeveelheden om uit de delen. En zijn snert en bruine bonensoep waren van uitstekende kwaliteit. Warme herinneringen zijn dit, die zijn leven

als "groene weiden" typeerden, zoals psalm 23 ervan zingt. Het leven is goed onder de zorg van de Goede Herder. Maar ook zijn leven kende momenten van duisternis, zoals het vroege sterven van zijn vrouw en zijn slechte longen. Op die momenten mogen we nog meer vertrouwen op de zorg van de Herder. Hij draagt ons door de moeilijkheden heen. En aan het eind van de reis draagt Hij ons thuis. Zo mochten we Albert Regelink toevertrouwen in de armen van Christus, dé Goede Herder!

Pastoraat

Dhr. de Oude, Gasthuisstraat 20, is overgebracht voor verdere behandeling naar het ziekenhuis in Zwolle. Dhr. Rook, Oppen Swolle 48, is weer thuis. We bidden al deze gemeentelieden kracht en gezondheid toe

Ten slotte,

Zoals u elders in dit kerkblad kunt lezen, ga ik voor 10 uur in de week aan de slag als trajectbegeleider bij IZB-focus. Al langer speel ik met de gedachte om mijn ervaring en talenten breder in te zetten in dienst van het koninkrijk van God en de kerk in Nederland. Ik werd getroffen door deze vacature als trajectbegeleider. Ik mag daarbij gemeenten begeleiden tijdens een traject van 2 jaar waarin men gemeentebreed de focus op Jezus legt en komt tot een verdieping van het geloof in Hem, om van daaruit te komen tot een nieuw missionair bewustzijn. Een beweging naar binnen, om vervolgens weer naar buiten te treden. Deze dubbele beweging lijkt me cruciaal in deze tijd. Steeds meer christenen vinden het lastig om verbinding te maken tussen het geloof en het dagelijks leven. Er is grote verlegenheid. Wie ben je in Christus? Wat is jouw identiteit? Hoe verbind je alle verhalen, rollen, taken, etc. van je leven met elkaar? En hoe krijgt het christelijk verhaal daarin een plek? En wat is dan vervolgens je roeping, waartoe wil God je inzetten? U zult ongetwijfeld deze vragen en thema's herkennen uit de preken die ik houd en de avon-

Lees verder op pagina 13

Advertenties

LAAT ZIEN WAT UW KERK DOET! DEEL DE VIERKANTE INFOGIDS UIT.

KLEURIG FRIS

INSPIREREND UITNODIGEND

Een praktisch overzicht van uw kerkelijke activiteiten in het komende seizoen. U zorgt voor tekst en enkele foto's. Wij zorgen voor de overige foto's, opmaak en druk. Om uit te delen aan gemeentelieden, nieuw-ingekeomenen en geïnteresseerden. Bel vrijblijvend voor meer informatie:

0546 - 577475 (vraag naar Geke Brinkers).
Topic Creatieve Communicatie, Wierden.
www.topic.nu

Uitvaartverzorging

Grafikistenfabriek Nieuw-Amsterdam

Voor een piëteitsvolle uitvaart...

Bij overlijden: 0800 - 024 25 26

(dag en nacht bereikbaar)

Kantoor:
Ballastweg 2
7741 ZL COEVORDEN
Tel.: (0524) 515 899
Fax: (0524) 515 227

Postadres:
Postbus 208
7740 AE Coevorden
e-mail: uvvugna@planet.nl

Vestigingen in: Emmen - Coevorden - Zuidwolde (Dr.)
Voor informatie: (0591) 633 020 of (0524) 515 899

Vervolg van pagina 13

Ik zal niet geloven in het recht van de sterkste, in de taal van het eigenbelang, in de macht der machtigen. Maar ik wil geloven in het recht van de zwakste, in de open hand, in de macht van de overtuiging. Ik zal niet geloven in de scheiding tussen rijk en arm, hoog en laag, in voorrechten, in de gevestigde orde, maar ik wil geloven dat alle mensen mensen zijn, dat de orde van de macht en het onrecht, wanorde is. Ik zal niet geloven in het mechanisme van productie en consumptie, in de mens als kostenfactor, in de mens als wegwerpartikel. Maar ik wil geloven in de arbeid als dienst, in het werken aan de leefbaarheid van deze aarde, in de menselijke solidariteit en verbondenheid. Ik zal niet geloven dat ik de verdrukking elders kan bestrijden als ik het onrecht hier laat bestaan. Maar ik wil geloven dat recht één is, hier en daar, dat ik niet vrij ben zolang nog één mens slaaf is.

Ik zal niet geloven dat alle moeite tevergeefs is. Ik zal niet geloven dat de droom van de mensheid een droom zal blijven. Maar ik durf geloven - altijd en ondanks alles - in de nieuwe mens, in de andere weg. Ik durf geloven in Gods eigen droom: een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

En als Onze Vader baden we: Verborgene Aanwezige, Dat uw Naam aan het licht mag komen. Dat tastbaar wordt de wereld naar uw hart. Dat gegaan wordt uw weg van barmhartigheid. Dat wij ontvangen wat we nodig hebben om onze bestemming te leven. Dat wij elkaar durven vergeven en niet laten stikken, maar zoeken naar vrede. Dat wij niet losraken als het lastig wordt maar verbonden blijven met U. Geef ons daartoe de moed en de spankracht, het geloof, de hoop en de liefde die van U komen, vandaag en alle dagen totdat alles is voltooid. Amen

Een hartelijke groet aan u, aan jou, ds. Gerrit van den Dool

Familieberichten kunt u mailen: henriette@topic-cc.nl, of sturen: Topic, Burg. J.C. van den Bergplein 34, 7642 GT Wierden. Berichten die maandag vóór 10.00 uur binnen zijn, worden opgenomen in de krant van die week, die op vrijdag of zaterdag bij de abonnees arriveert. Het tarief is € 0,39 per mm hoogte, per kolom, exclusief 21% BTW. Eén kolom is ca. 4 cm breed. Familieberichten bestaan uit 2-koloms advertenties.

De hervormde gemeente Vollenhove-Sint Jans klooster zoekt een

Kerkelijk werker (m/v) voor 10-15 uur in de week

die samen met de huidige twee predikant zich toelegt op pastoraat en catechese.

De hervormde gemeente Vollenhove-Sint Jans klooster wil een gemeenschap van discipelen van Jezus Christus zijn, gedreven door Gods Geest en gevoed door de Bijbel. We hechten grote waarde aan de eredienst als middelpunt van het gemeentelijk leven, waar de lofprijzing aan God gaande wordt gehouden en de gemeente wordt toegerust tot dienst aan elkaar en aan de wereld.

Voor meer informatie over onze identiteit, visie en missie verwijzen we u naar onze website: www.hervormdvollenhove.nl

In verband met vermindering van werktijd van één van onze predikanten, zijn we op zoek naar een kerkelijk werker die:

- een deel van het reguliere pastoraat (aan met name ouderen) voor zijn/haar rekening neemt;
- in samenwerking met de predikanten zich inzet voor het crisispastoraat;
- voorgaat in een aantal rouwdiensten;
- vergadert met het team van pastorale ouderlingen, deze ondersteunt en toerust;
- twee uur per week catechese geeft.

Als kerkelijk werker:

- heeft u een theologische opleiding afgerond op minimaal Hbo-niveau. Onze voorkeur gaat uit naar iemand met praktische ervaring als kerkelijk werker;
- doet u uw werk vanuit een levend geloof in Christus en bent u belijdend lidmaat.

Wij bieden:

- een dienstverband voor 10-15 uur per week;
- een aanstelling in eerste instantie voor bepaalde tijd van één jaar, met de mogelijkheid tot verlenging en uitbreiding;
- salaris en arbeidsvoorwaarden conform de landelijke richtlijn van de Protestantse Kerk in Nederland.

Interesse?

- Voor meer informatie kunt u contact opnemen met ds. D. Wolters tel: 0527-239291
- Uw sollicitatie kunt u tot uiterlijk 4 februari 2019 per e-mail richten aan scriba@hervormdvollenhove.nl

boekbesprekingen

DOOR DS. J.D. WASSENAAR EN DS. A. HEKMAN

Ferdinand van den Bosch, De voorstelling van de godin Atiratu in de Ugaritische alfabetische teksten. Een bijdrage aan de beeldvorming van de West-Semitische godin Asjera; KokBoekencentrum Academic, Utrecht, 2018; prijs: 39,99 euro. Ferdinand van den Bosch, gemeentepredikant in Katwijk aan Zee, schreef een godsdienst-historisch proefschrift over de Ugaritische godin Atiratu, naamgenoot van de godin Asjera, die we in het Oude Testament wel tegenkomen. Het betreft een zeer diepgravende, specialistische studie, die zijdelings bijdraagt aan onze kennis van Asjera. Het gaat dan om kwesties als wijsheid en moederschap. Daarmee geeft het boek zicht op de wisselwerking tussen cultuur en godsdienst ten tijde van het Oude Testament – denk aan de vruchtbaarheidscultus in Kanaän. Die wisselwerking is van alle tijden. Van den Bosch heeft die zelf ervaren op het zandveld in Guatamala. Wij hebben er ook mee te maken, ikzelf

in het land der Saksen. Het is goed om dat te benadrukken, nu net de sterfdag van Karl Barth, de grote bestrijder van de natuurlijke theologie, herdacht is. U begrijpt ondertussen wel dat alleen oud-testamentici de dissertatie van Van den Bosch kunnen lezen. (JDW)

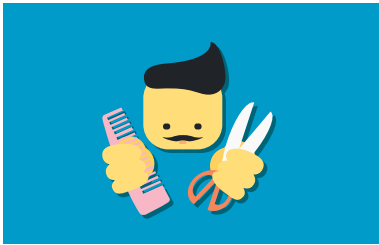
De Wannseeconferentie. De weg naar de Endlösung. Peter Longerich. Uitg. Spectrum, Houten 2018 Prijs € 22,50 Op 20 januari 1942 kwamen vijftien hooggeplaatste vertegenwoordigers van het nationaalsocialisme op uitnodiging van Reinhard Heydrich bijeen in een villa aan de Wannsee, niet ver van Berlijn. De vergadering betrof de 'definitieve oplossing' van het 'Joodse vraagstuk' en duurde niet langer dan twee uur. Peter Longerich is een vooraanstaand kenner van de geschiedenis van het nationaal-socialisme. Hij geeft aan de hand van de in 1947 ontdekte geheime notulen de uiteindelijke beslissing weer: elf miljoen mensen zouden worden gedeporteerd naar werkkampen, waar zij zouden worden blootgesteld aan gedwongen arbeid die ze niet geacht werden te overleven. Longerich laat zien hoe de leiding

van het Derde Rijk het voornemen om de Joden te vernietigen omvormt tot een concreet moordprogramma. Heydrich was het erom gegaan om de spoedig gewonnen oorlog te gebruiken voor een totale vernietiging van de Joden. Na de Duitse overwinning zouden alle Joden naar het oosten worden gedeporteerd om via dwangarbeid en massamoorden vernietigd te worden. Over dit doel was hij het begin 1941 met Hitler eens geworden en op de conferentie wilde hij aan de andere instanties duidelijk maken dat hij de eindverantwoordelijkheid voor dit project droeg. Himmler reed hem echter met zijn eigen initiatieven, die hij met Hitler afstemde, in de wielen. Hij wilde de Endlösung in dienst stellen van de oorlog. Dus tijdens de oorlog alle Joden ombrengen. Een voortzetting van de al lang begonnen deportaties en moorden. Heydrichs onverwachte dood stelde Himmler in staat om zijn plan door te drukken. De oorlog werd een racistische vernietigingsoorlog. Op de Wannseeconferentie werden de wissels omgezet en werd de nieuwe relatie tussen de oorlogsinspanningen en de Endlösung bepaald. Op deze conferentie viel niet het besluit tot de totale vernietiging. Die was

al in gang gezet, het plan lag er al. Op de Wannseeconferentie ging het om de verdere uitvoering en de realisering van Hitlers plannen. (AH)

De Afscheiding. Roman. Marcel de Jong. Uitg. Passage Groningen 2018 Prijs € 20 In romanvorm wordt op boeiende wijze de ontstaansgeschiedenis van de Afscheiding 1834 beschreven. Heel herkenbaar voor wie met de kerkhistorie op de hoogte is. En voor wie dat niet is: een eenvoudige en heldere kennismaking met het ontstaan van de Gereformeerde Kerken uit de Afscheiding. De auteur vertelt hoe het allemaal begon in Ulrum met dominee Hendrik de Cock en met de veenarbeider Luitsen Dijkstra in Smilde. Het boek geeft een blik in de historische en sociale omstandigheden. Maatschappelijke onderdrukking en armoede, achterstelling door de overheid en verlangen naar het ware evangelie van genade tekenden het leven van de gewone man. Voor wie Ulrum en Noordlaren, vorige woonplaats van De Cock, en Smilde, waar De Cock ook predikant werd, kent, is dit een boek van herkenning. Zeer warm aanbevolen. (AH)

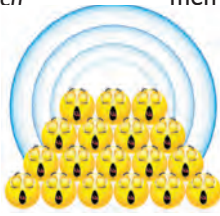

Geknipt

In 'Geknipt' vindt u opvallende, bijzondere, verbijsterende of verhelderende citaten uit kranten, bladen of websites. Voor u gelezen en geknipt door de medewerkers van het Gezamenlijk Zondagsblad.

Eenheid nog niet in zicht
500 jaar reformatie is vorig jaar voor het eerst in oecumenisch verband gevierd. Maar de gewenste eenheid is niet dichterbij gekomen, constateert dr. K. van der Zwaag in *Protestants Nederland. De Duitse kardinaal*

Rainer Maria Wölke bepleit eerlijkheid in de oecumene en een eenheid van 'verzoende verscheidenheid'. Dat brengt Van der Zwaag tot de volgende conclusie.

De vraag wat gemeenschappelijk is en wat scheidt is een urgente vraag. Juist in een tijd waarin de kerk afkalft, is bezinning op overeenkomsten van vitaal belang. Wie zich isoleert, is niet in staat om de ander te leren kennen. Het verlangen naar eenheid van de kerk hoeft niet te betekenen dat gelovigen deel moeten uitmaken van een en dezelfde kerk. Het is al winst dat christenen elkaar kennen en herkennen over de grenzen van de kerkmuren heen. Dat vergt openheid voor elkaar en daarvoor is de ontwikkeling van vroomheid en spiritualiteit een onmisbare voorwaarde. Waar men elkaar spiritueel kan vinden, worden kerkelijke verschillen genuanceerd. Die spirituele dimensie is daarom altijd een belangrijk aspect van oecumene geweest, onderscheiden van

een theologische en kerkelijke. De spirituele dimensie vraagt aandacht voor gemeenschappelijke viering en persoonlijke beleving in geloof, hoop en liefde.

Loyaal maar niet volgzzaam
Stefan Paas is de nieuwe Theoloog des Vaderlands. We zijn benieuwd wat dat teweeg gaat brengen. In ieder geval al vast een goed interview in *Trouw*, waarin hij onder andere ingaat op zijn relatie tot de kerk.

U bent van de generatie die massaal de kerk verliet. Hoe kan het dat u en ook uw broers en zussen de gelovige lijn van uw ouders zijn blijven volgen? "Ja, bijzonder hè? En bij de familie van mijn vrouw is dat ook zo. Maar hoe dat komt? Het zou andere mensen te kort doen als ik nu ga zeggen: dat komt daar en daar door. Misschien hebben zij hetzelfde gedaan en hebben kun kinderen toch de kerk verlaten. Wat in elk geval niet werkt, is kinderen opvoeden met geloof als zuur gemopper. Ik heb het geloof altijd als een positieve kracht beleefd, die de butsen en deuken in het leven opvangt, verzacht

en mensen bij elkaar houdt. Ik vind het op een bepaalde manier ontroerend dat geslachten vóór me dit geloof door hebben gegeven, hun kinderen hebben laten dopen, et cetera. Je hebt maar één of twee generaties nodig die liever winkelen dan naar de kerk gaan, en dan is het weg. Ik zal niet diegene zijn bij wie de ketting van generaties breekt." Is voor u geloven mogelijk zonder een kerk? "Ik ben geen echt groepsmens, maar ik ben altijd gelovig en kerkelijk geweest, al heb ik er wel altijd mijn eigen weg in gezocht. Ik ben loyaal, maar niet volgzzaam. Als de kerk zegt: dit zit zo, dan heb ik eerder de neiging om te zeggen dat het niet zo is. Dan ga ik het uitzoeken, vanuit loyaliteit. Ik heb een gemeenschap nodig van mensen die je niet zelf hebt uitgekozen. Je kan ze niet ontvolgen, ook al ben je het niet met ze eens. Dat is een goede oefening. Je kunt het, een beetje zoetig, liefde noemen."

Schilder een psalm in Zwolle

Wie van schilderen houdt én van psalmen zou op 7 februari is een kijkje moeten nemen in de Oosterkerk. Na het lezen en herlezen van een psalm, nodigt ds. Hans Tissink de deelnemers uit om deze meditatief en creatief vorm te geven op het witte paneel. En daarvoor hoeft men heus geen schilder of kunstenaar te zijn. Gewoon over de drempel heen stappen en doen... Dat levert vaak verrassende ervaringen op. Het is mooi om de verschillende creaties bij de psalm te delen en te bespreken met elkaar. Welke psalm het gaat worden, blijft nog even een verrassing.

Donderdag 7 februari, 20.00 uur, Zwolle, Oosterkerk, Bogijnesingel 17A.

Twee liveshows Make Some Noise Kids

Leuke tip voor ouders en grootouders. Zij kunnen hun (klein)kinderen meenemen naar de MSNK-liveshow. Een spektakel met lichtshow, dans, muziek en veel hits van Make Some Noise Kids - deel 4. Na afloop is er een coole afterparty met popcorn en de MSNK fotowall. In 2018 kwamen duizenden kinderen af op de liveshows. Gelukkig komt het event nog twee keer terug in het voorjaar. Kaarten zijn te bestellen via www.eventsforchrist.nl en kosten € 19,50 en € 73,50 voor een gezinsticket voor vier personen.

Zaterdag 9 maart, 15.00 uur, Zwolle, Verrijzeniskerk, Bachlaan 150, zaterdag 16 maart, 15.00 uur, Aalsmeerderbrug, Levend Evangelie Gemeente, Kruisweg 55

Samen zingen in Staphorst

Om 18.30 uur gaan de kerkdeuren al open voor de zang- en samenzangavond in Staphorst. Als gastkoor wordt het honderd leden tellende Interkerkelijk Mannenkoor Drachten verwelkomd. Dit koor staat onder leiding van dirigent Dhr. F. Veldman uit Hardenberg. Een gedreven dirigent en een koor met traditie. De muzikale begeleiding op orgel komt op conto van Wilco Veldkamp. Ds. D.J. Diepenbroek uit Rouveen zal een korte overdenking houden. Kinderen tot 12 jaar kunnen gratis naar binnen. Voor meer info zie ook: www.zangavondstaphorst.nl of www.facebook.com/zangavondstaphorst

Zaterdag 9 februari 2019, 19.00 uur, Staphorst, Kerkgebouw De Bron, Churchillaan 2, € 5

Boek over de Moderne Devotie

Hapklare brokken en mooie beelden

De Moderne Devotie is niet als internationaal immaterieel erfgoed erkend. Helaas. Niet dat daar alles mee gezegd is. Neem het boek over deze middeleeuwse hervormingsbeweging dat onlangs verscheen. Een fraai overzichtswerk, dat niet alleen landelijke, maar ook Europese uitstraling heeft gehad. Een monumentaal boek!

DOOR DR. JAN DIRK WASSENAAR, HELLEENDOORN

In De Moderne Devotie presenteren maar liefst 46 deskundigen samen een honderdtal bijdragen die de religieuze en culturele rijkdom en de geografische reikwijdte van de Moderne Devotie onder de aandacht brengen. Maar ook de doorwerking ervan tot op de dag van vandaag.

Hapklare brokken

Dat is een bijzondere opzet, want zo krijgt de lezer steeds 'hapklare brokken' van een paar bladzijden voorgeschoteld. Deze benadering komt niet in mindering op het wetenschappelijke gehalte van de uitgave. Dat blijkt al uit de 'Inleiding', die een historiografische plaatsbepaling biedt. Daarin komen kwesties aan de orde als: 'Wat is de Moderne Devotie?', 'Hoe past de Moderne Devotie in de laatmiddeleeuwse Nederlanden?', 'De visie van de vroegste geschiedschrijvers' en 'Beeldvorming tot nu'.

Kleurgebruik

Nog een opmerking over de opzet. De bijdragen zijn allemaal met een kleur gemerkt. Men kan verschillende leesstrategieën kiezen. Rood staat voor artikelen

DE LEZER KRIJGT 'HAPKLARE BROKKEN' VAN EEN PAAR BLADZIJDEN VOORGESCHOTELD. DEZE BENADERING KOMT NIET IN MINDERING OP HET WETENSCHAPPELIJKE GEHALTE VAN DE UITGAVE.

over de Zusters en Broeders van het Gemene Leven, groen voor die over de kloostertak binnen de Moderne Devotie, lichtblauw voor die over de tertiariissen. Stukken over de religieuze cultuur en over parallelle bewegingen en personen die daar toe behoorden, zijn met paars aangegeven. Pennenvruchten die in geen van die categorieën ondergebracht konden worden, zijn donkerblauw gemarkeerd. Door een bepaalde kleur te volgen, kan men zich in een van de drie verschijningsvormen van de beweging verdiepen of juist meer lezen over context.

Inhoud

Ik noem de titels van de hoofdstukken na de 'Inleiding', waarbij er sprake is van een chronologische lijn, met steeds de titels van twee bijdragen. U krijgt dan een indruk van de inhoud van het boek.

Het prille begin: 'Geert Grottes religieuze vernieuwing' en 'Instructies voor jonge religieuzen' uit Eemstein'.

Van idee naar praktijk: 'Florens Radewijns: de organisator' en 'Kampen: bloeiende kloosters betoegeld'.

Dagelijks devotie: 'Het getijdengebied in het Nederlands' en 'Religieuze liederen in de dagelijkse taal'.

Het klooster in: 'Het eerste klooster te Windesheim' en 'Hét voorbeeld van de Moderne Devoot: Thomas van Kempen'.

Dames en devotie: 'Voorbeeldige levens te boek gesteld' en 'Het eerste Windesheimse vrouwenklooster'.

Dynamische devotie: 'Leven onder steeds strengere regelgeving' en 'Een weelde aan allegorische beelden'.

Connecties met het Zuiden en het Oosten: 'Van kluisenaarswoningen tot Kapittel van Groenedaal' en 'De Moderne Devotie in Frankrijk'.

Diversiteit en parallellen: 'P(ater Brugman en de Moderne Devotie' en 'Een vermeende voorloper van de Reformatie' (Wessel Gansfort).

Op school bij devote leermeesters: 'De mening van Erasmus' en 'Het ethisch reveil van Adriaan van Utrecht'.

Het Getijdenboek van Geert Grote

Het Buiskens klooster te Deventer

mountainbiken in Sauerland

welkom in Haus Reinhild

Twee ruime appartementen. Ook gelijktijdig te boeken.

Kijk op hausreinhild.nl

ZIEL elektrotechniek

- aanleg en onderhoud van elektrotechnische installaties zoals bedrijfs-, utiliteits-, woonhuisinstallaties • schakel- en ventilatietechniek • data- en telecommunicatie
- programmeerbare besturingen • beveiliging • nood- en verlichtingsystemen
- wind en zonne energie

Kanaalweg 10, 8356 VS BLOKZIJL
Tel./fax: (0527) 29 17 43 / 29 17 20

De ZIEL van uw installatie

drok

Al ruim 100 jaar advies en woningstoffering op maat

DECORETTE HUBO

- Gordijnen
- Laminaat
- Behang
- Kasten op maat
- Vloerbedekking
- Zonwering
- Accessoires
- Kortom... alles!

De Weyert 10, Vollenhove | 0527-24 13 55 | decorette-drok.nl

A. de Jonge

Barsbeek 62
8326 BP
Sint Jansklooster

T.: 0527-246533
info@adejunge.nl
www.adejunge.nl

Aanleg & onderhoud van al uw groen
Grandverzet & machine verhuur

DE 4 LINDEN

MAKELAARDIJ

Topic Crea

- Topic Creatieve ideeën
- Topic Creatieve tekst
- Topic Creatieve ontwerpen
- Topic Creatieve online media
- Topic Creatieve offline media
- Topic Creatieve Communicatie

Verrassend creatief
topic.nu

Gratis af te halen:

ZWARTE TOGA

met 2 witte befes (ong. maat 56) lengte 1.60m.

Telefoon:
038 - 3867223

• HÉT WEEKBLAD VOOR BETROKKEN KERKMENSEN •

Maak nu kennis met het **Gezamenlijk Zondagsblad**

Ga naar: www.welkomindekerk.nl

Of vul de bon in:

3 MAANDEN PROBEREN VOOR MAAR € 8,95!

JA, ik wil het vernieuwde Gezamenlijk Zondagsblad drie maanden op proef voor slechts € 8,95. Daarna beslis ik of ik een abonnement neem.

Dhr. | mw. | fam. *

naam:

adres:

postcode: woonplaats:

e-mail: tel.nr.

*Omcirkel de juiste aanhef.
In envelop zonder postzegel sturen naar: Gezamenlijk Zondagsblad, Antwoordnummer 12, 7620 VP Wierden

KWALITEIT ZONDER COMPROMIS

VAN DER GRAAF BV PRODUCENT VAN:

- "G.V." TROMMELMOTOREN
- "G.V." FRIKTIEKOPPELINGEN
- "G.V." TANDWIELKASTEN

Tel.: 0527-241441
Fax: 0527-241488
info@vandergraafpte.nl
www.vandergraafpte.nl

Van der Graaf
Power Transmission Equipment

Vraag vrijblijvend offerte.

HOVENIERSBEDRIJF

Waar uw wens ons werk is.

JAN LOGTMEIJER

Al 29 jaar een begrip

Markeweg 113
8398 GM Blesdijke
Telefoon (0561) 45 27 08
Mobiël: 06 - 55 76 51 20

Persoonlijke gedenktekens met een hart

Lid van de **EDEN GROEP**

www.riddernatuursteen.nl

Ridder natuursteen
Bovensmilde / Lutten
0592-243972 / 0523-237870

Grafmonumenten, as-sieraden en bestemmingen

Welkom in de Kerk

Wij maken magazines: van de kerken, voor toeristen. Om hun te laten weten dat ze welkom zijn. In de omgeving én in de kerken.

Stichting Welkom in de Kerk werkt zonder winstoogmerk. U bent welkom op: www.welkomindekerk.nl